Инв. № 8
Гос. книжная …
28 АПР

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 97 (18.574). ● Пайшанба, 1983 йил 28 апрель ● Баҳоси 3 тийин.

Яшасин Совет Иттифоқининг тинчликсевар ленинча ташқи сиёсати!
Совет Тинчлик программасини амалга оширайлик!

(КПСС Марказий Комитетининг 1 Май Чақириқларидан)

АПРЕЛЬ РЕВОЛЮЦИЯСИНИНГ БЕШ ЙИЛЛИГИ

КОБУЛ, 26 апрель. (ТАСС). Бугун бу ерда Апрель революциясининг беш йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди.

АХДП Марказий Комитетининг Бош секретари, АДР Революцион Кенгашининг Раиси Б. Кармал, АХДП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари, дўст мамлакатлар делегацияларининг бошлиқлари йиғилиш президиумига чиқадилар. Булар орасида Совет партия-ҳукумат делегациясининг бошлиғи, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов бор эди.

Б. Кармал йиғилиш аҳли ҳузурида катта нутқ сўзлади. Апрель революцияси, деди у, афғон халқи олдида тараққиёт ва равнақ йўлини очиб берган қонуниятли воқеа бўлди. Афғонистон Халқ Демократик партиясининг чуқур социал-иқтисодий ислоҳотларни ўтказишдан иборат бош йўлини меҳнаткашлар оммаси қўллаб-қувватламоқда. Партия революцияни ҳимоя қилиш ва халқ ҳокимиятини мустаҳкамлаш ишида жамиятнинг раҳбар кучи сифатидаги ролини тобора муваффақиятли бажармоқда.

Бизнинг сиёсатимиз ва курашимиз, деб таъкидлади Б. Кармал, дунёдаги барча тараққийпарвар кучларнинг, улуғ Совет Иттифоқи бошчилигидаги жаҳон социалистик системасининг интернационал мададига таянмоқда. Демократик Афғонистонга бераётган бебаҳо мадади учун Советлар мамлакатига чуқур ва самимий ташаккур изҳор этамиз.

Афғонистон раҳбари АДРга қарши эълон қилинмаган уруш олиб бораётган АҚШ бошчилигидаги империалистик доираларнинг сиёсатини кескин танқид қилди.

Шундан кейин сўзга чиққан Ш. Р. Рашидов Апрель революциясининг беш йиллигига бағишланган тантаналарда иштирок этишга таклиф этганликлари учун АХДП Марказий Комитетига, АДР Революцион Кенгаши ва ҳукуматига сидқидилдан миннатдорчилик изҳор этди. КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг топшириғига биноан сизларни ва сизлар орқали бутун эрксевар афғон халқини мана шу ажойиб миллий байрам билан астойдил, қардошларча муборакбод этишга ижозат бергайсиз, деди у. (**Ш. Р. Рашидов нутқи газетанинг бугунги сонида эълон қилинмоқда**).

Тантанали йиғилиш қатнашчилари Афғонистон халқига мурожаатнома қабул қилдилар. Апрель революцияси, деб уқтирилади мурожаатномада, оддий ва равшан мақсадга эришиш — халқни бахтиёр, афғон жамиятини эса гуллаб-яшнаётган жамиятга айлантириш мақсадида амалга оширилди. АХДП Марказий Комитети, АДР Революцион Кенгаши, Миллий фронт раҳбарлари афғон меҳнаткашларига мурожаат этиб, бутун кучни Апрель революцияси ғалабаларини ҳимоя қилиш учун сарфлашга даъват этдилар.

Мурожаатномада АХДП ва АДР ҳукумати бундан буён ҳам дунёдаги илғор кучлар билан бирдамликни мустаҳкамлайверади, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш учун курашаверади, деб таъкидланади.

Ўртоқ Ш. Р. РАШИДОВ нутқи

Азиз ўртоқ Бабрак Кармал!

Муҳтарам ўртоқлар, дўстлар!

Даставвал Апрель революциясининг 5 йиллигига бағишланган тантаналарда иштирок этишга таклиф қилганликлари учун Афғонистон Халқ демократик партияси Марказий Комитетига, Афғонистон Демократик Республикаси Революцион Кенгаши ва ҳукуматига самимий миннатдорчилигимизни изҳор этишга ижозат бергайсиз.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг топшириғига биноан сизларни ва сизлар орқали бутун эрксевар афғон халқини мана шу ажойиб миллий байрам билан астойдил, қардошларча муборакбод этишга рухсат бергайсиз.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андропов партиянгизга, бутун афғон халқига ўзининг шахсий қутловлари ва эзгу истакларини топширишни сўради.

Бутун дунё меҳнаткашларининг йўлбошчиси ва устози В. И. Лениннинг «Россия иккала халқнинг бахт-саодати учун буюк афғон давлатининг доимо содиқ дўсти бўлиб қолади» деган сўзлари совет ва афғон халқларининг миннатдор хотирасидан ҳеч қачон ўчмайди.

Бундан олтмиш йилдан ҳам кўпроқ вақт муқаддам ёзилган бу башоратли сўзлар бизнинг давримизда Совет — Афғонистон ҳамкорлигининг барча соҳаларида ҳар томонлама тасдиқланибгина қолмай, шу билан бирга сифат жиҳатдан янги, бекиёс зўр мазмун касб этди.

Совет кишилари 1978 йилнинг апрелида афғон ватанпарварларига биринчи бўлиб дўстлик ва ёрдам қўлини чўздилар. Ўшанда Халқ демократик партияси раҳбарлигидаги афғон ватанпарварлари халқнинг янги турмушга бўлган хоҳиш-иродаси ва азму қарорини ифода этиб чиркин ва манфур эксплуататорлик режимини ағдариб ташладилар. 27-савр қуролли қўзғолонининг ғалабаси Афғонистоннинг тарихий тараққиётида туб бурилиш бошланганидан дарак берди. Мамлакат революцион халқ демократик ислоҳотлар йўлига қатъий ўтиб олди.

Революция Афғонистонни равнақ топаётган замонавий давлатга айлантиришни ана шу ислоҳотларнинг пировард мақсади деб эълон қилди. Бундай давлат эксплуатация ва жабр-зулмдан, очлик ва касалликлардан, ишсизлик ва саводсизликдан, миллий ҳуқуқсизлик ва камситишлардан холи бўлади. Революция тўғрисидаги хабар бутун мамлакатда астойдил шод-хуррамлик билан кутиб олинганлигининг боиси ҳам мана шундадир.

Апрель революциясидан кейин ўтган 5 йил шуни яққол кўрсатдики, Афғонистон социал тараққиёт йўлидан, миллий, моддий ва маданий янгиланиш йўлидан комил ишонч билан бормоқда. Ўртоқлар, бу енгил ва қисқа йўл эмас, аммо бу йўл энг истиқболли ва энг тўғри йўл эканлигини революциянгизнинг тажрибаси кўрсатиб турибди.

Ўтган йилларнинг қадимий Афғонистоннинг сиёсий қиёфасини тубдан ўзгартириб юборганлигини мамнуният билан қайд этамиз. Мамлакатда содир бўлаётган чуқур жараёнлар халқнинг мудраб ётган кучларини уйғотди. Халқ соғлом кучларининг айни шу манбаи революциянинг шитоб билан ривожланишини таъминлайди, барча қийинчиликлар ва мушкулликларга қарамай, илғор ислоҳотлар муқаррарлигини гарантиялайди.

Революция йиллари мобайнида эса талайгина ишлар қилинди. Афғонистон Халқ демократик партияси билан халқ ҳокимияти мамлакатнинг минг йиллик тарихида биринчи бўлиб қишлоқ хўжалигида феодал ва феодализмгача бўлган ишлаб чиқариш муносабатларини тугатишга отланганликлари билан фахрланишга ҳақлидирлар. 300 минг деҳқон оиласи ўзининг ер улушини олди. Қишлоқда кооператив ҳаракат тобора кенг кўлам касб этмоқда. Дастлабки машина-трактор станциялари ташкил этилди ва улар муваффақиятли ишламоқда.

Апрель революцияси Афғонистон ишчилар синфини эксплуатациядан озод қилди. Халқ ҳокимияти ишчи ҳамда хизматчиларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилаш йўлини изчиллик билан ўтказиб келмоқда: иш ҳақи оширилди, уй-жойлар барпо этилмоқда, социал таъминот системаси такомиллаштирилмоқда, бепул медицина хизмати кенгайтирилмоқда.

Ёш ишчилар синфи меҳнатга янгича муносабат намуналарини кўрсатаётганлиги ҳам тасодифий эмас. Мамлакатдаги 130 та энг йирик корхонада (уларда 40 минг киши меҳнат қилади) касаба союзлари марказий кенгашининг қарорига биноан Апрель революциясининг 5 йиллиги шарафига меҳнат мусобақаси ўтказилаётганлигини афғонистонлик ўртоқлар сўзлаб беришди. Биз, совет халқи намояндаларига революция туфайли вужудга келган ана шу янгилик самараларини кўриш қувончлидир. Шу меҳнат мусобақасининг ғолибларини делегациямиз номидан қизғин ва самимий муборакбод этишга ижозат бергайсиз.

Яна шунга қатъий ишонч билдиришга ижозат бергайсизки, меҳнатга янгича муносабатнинг муттасил кучайиб бораётган бу ҳаракати Афғонистон ишчилар синфини сиёсий ва ташкилий жиҳатдан чиниқтиришнинг яхши мактаби бўлиб хизмат қилади. Афғонистон ишчилар синфи деҳқонлар билан иттифоқда янги давлат ҳокимиятининг асосий социал кучини ташкил этади.

Ишчилар синфининг синфий онги, меҳнат ғайрати ва сиёсий активлиги ривожланиб бораётганлиги 160 мингдан кўпроқ кишини бирлаштирган касаба союзларининг фаолиятида яққол ифодасини топмоқда.

Революция барча гражданларнинг социал мавқеидан, миллатидан, жинси ва динидан қатъи назар уларни тенг ҳуқуқлар билан таъминлади. Афғонистон тарихида биринчи марта хотин-қизларга эркаклар билан реал тенг ҳуқуқлар берилди. Диндор мусулмонлар ўзларининг диний урф-одатларини бемалол бажо келтириш ҳуқуқини олдилар, давлат мўътабар-уламоларга ҳомийлик қилмоқда, мачитлар тўғрисида ғамхўрлик қилмоқда. Саводсизликни тугатиш учун умуммиллий кураш авж олдирилган.

Миллий Ватан фронти кучга тўлиб бормоқда. Бу энг катта жамоат ташкилоти Афғонистон диёрида илғор ислоҳотларни амалга оширишда, революция ғалабаларини ҳимоя қилиш ишида актив қатнашмоқда. Миллий масаладаги давлат сиёсати бирлик, ватанпарварларча жипслик руҳи билан суғорилгандир. Бу сиёсат Апрель революцияси моҳиятининг ўзи билан белгиланади.

Ўртоқлар! Афғонистонда илғор ўзгартишлар жараёни империализм, гегемонизм ва реакция кучлари авж олдираётган эълон қилинмаган уруш шароитларида давом этаётганлигини яхши биламиз. Чет эллардан юборилаётган аксилинқилобчи тўдаларнинг қуролли ҳаракатлари мамлакат экономикасига жуда катта зиён етказди. Шундай бўлса ҳам, сизлар миллий ишлаб чиқариш даражасининг пасайиш тенденциясини бартараф этиб, экономикани барқарор қилиш ва ўстириш учун замин яратишга муваффақ бўлдингиз.

Аксилинқилобчиларга қарши кураш ҳал қилувчи босқичга қадам қўймоқда. Афғон халқи аксилинқилобчиларга узил-кесил барҳам бериб, ниҳоят, батамом тинч бунёдкорлик меҳнати билан, социал-иқтисодий вазифаларни ҳал этиш билан шуғулланиш имкониятига эга бўладиган кун яқин эканлигига аминмиз.

Афғонистон жамияти кенг табақаларининг муҳтарам ўртоқ Бабрак Кармал бошчилигидаги ўз партия-давлат раҳбарларига ишончи ортиб бораётганлиги бугунги Афғонистон сиёсий иқлимини белгиловчи кўрсаткичидир.

Ўткир синфий курашга қарамай, революцион ҳокимият позицияларини мустаҳкамлаш ва АХДПнинг таъсирини кучайтириш жараёни муттасил давом этмоқда. Мамлакатда революцион жараённи янада чуқурлаштиришнинг бош сиёсий қуроли — халқ ҳокимияти тузилди.

Кейинги вақтларда вилоятлар ва уездларда АХДП раҳбарлигидаги давлат ҳокимияти органлари ўз позицияларини анча кенгайтирдилар. Қуролли кучлар, давлат хавфсизлиги органлари ва халқ милицияси (царандой) мустаҳкамланмоқда.

Революцияни ҳимоя қилувчи кўпдан-кўп кўнгиллиларнинг отрядлари аксилинқилобчи тўдаларга қарши курашувчи жангчиларнинг сафларига жалб этилмоқда. Бу эса халқ ҳокимиятининг социал негизи кун сайин кенгайиб бораётганлигидан, Афғонистонни революцион йўл билан янгилаш муваффақиятли давом этаётганлигидан далолат берувчи энг оддий намунали мисолдир.

Биз шуни мамнуният билан қайд этамизки, ўтган беш йил мобайнида Афғонистон Демократик Республикасининг ташқи сиёсий йўли каттагина муваффақиятлар билан нишонланди. Совет кишилари батамом революцион Афғонистон томонидадирлар, революцион Афғонистон барча тинчликсевар давлатлар билан тинчлик, миллий суверенитет, ўзаро ҳурмат, муносабатларни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш сиёсатини ўтказиб келмоқда.

Афғонистон раҳбарларининг Эрон ва Покистон билан муносабатларни нормаллаштиришга қаратилган муҳим ташқи сиёсий ташаббуслари тўғрисида Афғонистон ҳукуматининг 1980 йил 14 майдаги ва 1981 йил 24 августдаги баёнотлари ҳақида айтиб ўтмасдан бўлмайди. БМТ Бош секретарининг шахсий вакили Д. Кордовес воситачилигида Женевада ўтказилган Афғонистон — Покистон музокараларининг икки даврасидан кейин Афғонистон теварагидаги вазиятни сиёсий йўл билан бартараф этиш масаласи анча конкрет тус олаётир.

Ўртоқлар, дўстлар! Мана шу барча муваффақиятларга Афғонистон Халқ демократик партиясининг аниқ мақсадга қаратилган зўр фаолияти туфайли эришилди. Революциянинг беш йили мобайнида партия сон жиҳатдан анча ўсди. У оммавий партия бўлиб қолди, халқнинг энг яхши кучларини ўз бағрига олди. Унинг ташкилий ва ғоявий бирлиги мустаҳкамланди. Шу йиллар ичида партия афғон жамияти ҳамда демократик давлатнинг эътироф этилган раҳбар ва раҳнамо кучига айланди. АХДП янги Афғонистонни барпо этиш, унинг шон-шарафини ички ва ташқи контрреволюция ҳамлаларидан ҳимоя қилишдаги кундалик амалий ишлари билан халқнинг ишончини қозонмоқда, ўзининг омма билан алоқаларини кенгайтирмоқда ва мустаҳкамламоқда, ўз кучини омма орасидан олмоқда.

Бугунги кунда биз партия ўзининг афғон халқи революцион кураши тажрибаси билан илмий социализм назариясини боғлаб олиб боришда, шунингдек афғонистонлик ўртоқлар КПССнинг, жаҳон революцион ҳаракатининг тарихий тажрибасини ижодий қўлланишда партия фаолиятининг ижобий натижалари тўғрисида гапиришга ҳақлимиз.

Революция йиллари мобайнида Совет — Афғонистон муносабатлари қардошлик ва революцион бирдамлик муносабатлари бўлиб қолди. КПСС билан АХДП ўртасидаги алоқалар доимо кенгайиб, янги мазмун билан бойиб бормоқда.

1978 йил декабрида мамлакатларимиз ўртасида дўстлик, яхши қўшничилик ва ҳамкорлик тўғрисида тузилган шартнома СССР ва Афғонистон манфаатлари учун ниҳоятда муҳим аҳамиятга эгадир. Бу шартнома Афғонистон миллий суверенитети, территориал бутунлиги ва чегаралари хавфсизлигининг гарови, Апрель революцияси ғалабаларининг қалқони бўлиб қолди.

Совет ва афғон раҳбарларининг мулоқотлари партияларимиз билан мамлакатларимиз ўртасидаги [illegible] мустаҳкамлаш учун [illegible] муҳим [illegible] Иккала мамлакат раҳбарларининг учрашувлари ва суҳбатлари, ана шу учрашув ва суҳбатлар чоғида эришилган аҳдлашувлар халқларимиз дўстлиги йилномасига янги саҳифалар ёзмоқда, партияларимиз ва халқларимизнинг ҳар томонлама қардошларча алоқаларини янада мустаҳкамлаш йўлларини кўрсатиб бермоқда.

СССР билан Афғонистон ўртасидаги савдо-иқтисодий ва техникавий ҳамкорлик муваффақиятли равишда йил сайин муттасил ривожланиб бормоқда. Бу ҳамкорлик саноат, энергетика, қишлоқ хўжалиги, транспортнинг ғоят хилма-хил тармоқларини, фойдали қазилмаларни разведка қилишни, миллий кадрлар тайёрлашни, соғликни сақлашни қамраб олган.

Ҳозирги вақтда Афғонистондаги қарийб 150 та объект Совет Иттифоқининг кўмагида барпо этилган ёки барпо этилмоқда. Амударё устига қурилган темир йўл-автомобиль кўприги мамлакатларимиз ўртасидаги дўстликнинг чинакам тимсоли бўлиб қолди.

Биз бошқа совет республикалари каби Ўзбекистон ССР ҳам Афғонистон қишлоқ хўжалиги ва саноатини юксалтиришга, унинг илмий ва техник кадрларини тайёрлашга ўз ҳиссасини қўшаётганлиги билан фахрланамиз. Ўзбекистон ўзининг қўшнисига тракторлар, кранлар, гидропресслар, чигит сеялкалари, компрессор станциялари, пайвандлаш трансформаторлари ва бошқа маҳсулотларни етказиб бермоқда. Бизнинг чегара яқинидаги алоқаларимиз актив ривожланмоқда.

Мамлакатларимизнинг қалин ҳамкорлиги Афғонистон экономикасини юксалтиришга кўмаклашмоқда. Республиканинг социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатлар билан савдо-иқтисодий ҳамкорлиги ҳам тобора кенгаймоқда. Афғонистон вакиллари Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашида кузатувчилар сифатида иштирок этаётганликлари Афғо[illegible]

[illegible] боисдан урушга қарши оммавий намойишлар тўлқини баҳорги лиммо-лим оқим каби планетамизда мавж урмоқда. Халқлар қуролланиш пойгаси жиловланишини, ядро уруши хавфи бартараф этилишини, мустаҳкам тинчлик таъминланишини талаб қилмоқдалар. Халқаро хавфсизлик соҳасидаги ишларнинг аҳволи учун айни мана шу ташвиш бутун дунёдаги холис ниятли миллионлаб кишиларни актив ҳаракат қилишга ундамоқда. Афғонларнинг инқилобий диёрида ҳам тинчлик учун кураш тобора кенгаймоқда.

Сизларнинг байрамингиз билан Биринчи Май — меҳнат, тинчлик ва баҳор байрами орасида атиги бир неча кун бор, холос. Одамлар табиатнинг баҳорда гуллаб-яшнашидан қувонишар экан, келажакни умидворлик билан ўйлайдилар, улар ерни серқуёш ва тинч, ядро алангаларидан ҳимоя қилинган ҳолда кўришни истайдилар. Шу тантанали кунда миллионлаб кишилар империализмга қарши, тинчлик, демократия ва социализм учун курашда қатъият ва бирдамликни намойиш қиладилар.

Шак-шубҳа йўқки, Афғонистон меҳнаткашлари ҳам шу кунни меҳнатда ва революция ғалабаларини ҳимоя қилишда янгидан янги ютуқлар билан нишонлайдилар.

Ўз Коммунистик партияси ташкил этилганлигининг 80 йиллигини кенг кўламда нишонлашга ҳозирлик кўраётган совет кишилари АХДП раҳбарлигида революция миллий демократик босқичининг мураккаб вазифаларини сабот билан ҳал этаётган қардош афғон халқига самимий хайрихоҳлик билан муносабатда бўлмоқдалар. КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Ю. В. Андропов қайд этиб ўтганидек: «Биз ҳозир ҳам озодлик, мустақиллик учун, ўз халқининг ҳаёти учун курашишга мажбур бўлаётганлар билан, агрессорнинг хуружини қайтаришга мажбур бўлаётганлар ёки агрессия [illegible]

Яшасин Апрель революцияси!

КПСС билан АХДП ўртасидаги, Совет Иттифоқи билан Афғонистон Демократик Республикаси ўртасидаги дўстона, қардошлик муносабатлари кун сайин мустаҳкамланаверсин!

КОБУЛДА ҲАРБИЙ ПАРАД ВА БАЙРАМ НАМОЙИШИ

КОБУЛ, 27 апрель. (ТАСС). Бугун Афғонистон пойтахтининг Марказий майдонида Апрель революциясининг беш йиллиги шарафига ҳарбий парад ва байрам намойиши бўлиб ўтди. Афғонистон Халқ Демократик партияси (АХДП) ва АДР ҳукуматининг раҳбарлари, кўпдан кўп чет эллик меҳмонлар бош минбарга чиққанлар. Улар орасида Совет партия-ҳукумат делегациясининг бошлиғи КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов бор.

Афғонистоннинг давлат гимни янграйди, байрам салюти тўплари гумбурлайди. АДР қуролли кучларининг, царандой (халқ милициясининг) қисмлари ва бўлинмалари, малиша (қабилаларнинг қуролланган бўлинмалари) отрядлари тантанали марш садолари остида минбарлар олдидан ўтиб борадилар. Майдон устидан реактив қирувчи самолётлар, ҳарбий вертолётлар учиб ўтади.

АХДП Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, АДР миллий мудофаа министри генерал-полковник А. Қодир парадда нутқ сўзлади. У Америка империализмининг революцион Афғонистон ички ишларига аралашувини қатъиян қоралади, ташқи агрессияни даф этиш ишида афғон халқига бераётган беғараз интернационал ёрдами учун Совет Иттифоқига чуқур миннатдорчилик изҳор этди.

Ҳарбий параддан кейин байрам намойиши бошланади. Намойишда мамлакатнинг турли жойларидан пойтахтга келган меҳнаткашлар қатнашадилар. Намойишчилар колонналарида Кобул корхоналари ва муассасаларининг ишчилари ва хизматчилари, деҳқонлар, студентлар, спортчилар бор. Улар: «Яшасин революция!», «Афғонистон — Совет дўстлиги мустаҳкамланаверсин!», «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» деб ёзилган транспарантларни кўтариб бормоқдалар. Намойишнинг энг ёш қатнашчилари — болалар спорт мактабларининг тарбияланувчилари минбарлардагиларга гулдасталар тақдим этадилар.

МЕҲНАТ ЮТУҚЛАРИ — БИРИНЧИ МАЙГА!

ҲАР ТУП НИҲОЛ АРДОҚДА

* Ромитан районидаги Энгельс номли колхознинг барча майдонларида чигит бир текис ва қийғос униб чиқди. Миришкорлар яшил пайкалларга дастлабки ишлов беришга киришдилар.

Колхознинг Сафар Рўзиев, Худоёр Ўринов, Бахшилла Бозоров ўртоқлар бошлиқ бригадаларининг далаларига биринчи бўлиб культиваторлар киритилди. Механизаторлар мурғак ниҳолларни авайлаб парвариш қилишда зўр маҳорат ва ғайрат кўрсатишяпти. Ўсимлик қатор ораларига биринчи комплекс ишлов бериш жараёнида органик ва минерал ўғитлар аралашмаси солишга ҳам алоҳида эътибор берилмоқда. Дастлабки кундаёқ колхознинг қарийб 150 гектар еридаги ўсимлик сифатли культивация қилинди ва озиқлантирилди. Колхоз пахтакорлари май байрами кунигача ғўза яганасини тугатиш ва биринчи парваришни сифатли туғаллаш чораларини кўришмоқда.

— Ўтган йили колхозимиз заршунослари 4900 тонна «оқ олтин» етиштирган бўлсалар, — дейди колхоз раиси Шокиржон Шарипов, — бу йил ялпи «оқ олтин» хирмонимизни 600 тоннадан оширишга аҳд қилдик. Ана шу юксак маррани сўзсиз эгаллаш учун дастлабки кунларданоқ барча резерв ва имкониятларни ишга солмоқдамиз. Ишларимиз чакки эмас. Ғўзаларнинг ривожи мўл ҳосилга пухта замин яратилаётганлигидан далолат бермоқда.

Ҳ. ҚОДИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ШОЛИ ЭКИШ АВЖИДА

● ТЕРМИЗ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Гагарин районидаги «Правда» совхози шоликорлари бу йил 1914 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 60 центнердан ҳосил олиш ва давлатга 11,5 минг тонна қирмизи дон топшириш мажбуриятини олишган. Айни кунларда хўжаликда шоли экиш қизғин тус олиб кетди. Бу муҳим ишга 20 та экиш экипажи, 32 трактор, 7 та текислагич ва бошқа техника воситалари сафарбар этилган.

Экиш агрегатларини биринчи бўлиб далага олиб чиққан Қурбоной Қорахонова ва Дўстмурод Қувонов бошлиқ агроучасткаларнинг ишчилари шоли экишни туғаллаганликлари ҳақида рапорт бердилар. Улар бу йил ўзларига бириктилган 350—400 гектар ернинг ҳар гектаридан пландаги 50 центнер ўрнига 80—85 центнердан хирмон кўтариш мажбуриятини олишган. Донгдор шоликор Г. Турдиқулова ва Ч. Остонақуловлар бошлиқ пешқадам звеноларнинг аъзолари эса гектарига камида 100 центнердан шоли етиштиришга сўз бердилар.

Совхоз ишчилари Май байрами кунигача шоли экишни тўла туғаллаш ва бир текис ундириб олиш чораларини кўришмоқда.

ПАРВАРИШ ҚИЗҒИН

● Косонсой районидаги «Коммуна» колхозининг Жўра Каримов бошлиқ бригадаси аъзолари чигит экишни хўжаликда биринчилар қаторида туғаллаган эдилар. Маҳаллий ва минерал ўғитлардан самарали фойдаланилиб, тупроқда етарли нам сақланганлиги туфайли барча пайкаллардаги чигит қийғос униб чиқди.

Бригада аъзолари мурғак ниҳолларга дастлабки ишлов беришни бошлаб юбордилар. Улар ҳар бир туп ғўза ниҳолини ардоқлаб, меҳр билан парвариш қилишяпти. Бригада азаматларининг бу йилги марраси — 80 гектар адир ернинг ҳар гектаридан 31 центнердан хирмон кўтариб, она-Ватанга 250 тонна юқори сифатли «оқ олтин» етказиб беришдир.

Е. ЖАББОРОВ.

МЎЛ ДОН УЧУН

— Сувчи — экинни яшнатувчи, — дейди доно халқимиз. Бу нақлга амал қилаётган Тўрақўрғон районидаги «Москва» колхози сувчилари экинга обиҳаёт тарашга киришдилар. Эгатлардан жилдираб оқаётган зилол сувдан маккажўхори ниҳоллари яхши баҳраманд бўлиб, кун сайин кўкка бўй чўзяпти. Колхоз маккажўхорикорлари 76 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 100 центнердан «қаҳрабо дон», 500 центнердан силосбоп поя етиштириш мажбуриятини олишган. Суратда: миришкор деҳқон М. Аҳматов.

Н. Эгамбердиев ва Х. Ҳайдаров фотоси. (ЎзТАГ).

ХАЛҚ КОНТРОЛИ саҳифаси

Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетида

ХЎЖАСИЗЛИККА БАРҲАМ БЕРИЛСИН

Текшириш шуни кўрсатдики, Тошкент шаҳридаги «Компрессор» заводида ишлаб чиқариш самарадорлиги ва меҳнат унумдорлигини ошириш борасидаги ишлар КПСС XXVI съезди томонидан қўйилган вазифалар даражасида ташкил этилмаётир. Корхона директори Н. Новаченко, бош инженери Ю. Корнилов ва завод директорининг ўринбосари В. Нечитайло ўртоқлар ишга туширилган қувватларни ўзлаштириш муддатини қисқартириш ҳақидаги топшириқлар ижросини ташкил этишда интизомсизлик кўрсатмоқдалар. Ёнилғи-энергетика ресурслари, металл ва металл маҳсулотларидан тежаб-тергаб фойдаланишга эътибор етарли эмас. Уларнинг сарфида хўжасизликка барҳам бериш учун изчил фаолият кўрсатилмаётир.

Заводда мавжуд қувватлар яхши ҳисоб-китоб қилиб борилмайди. Ишлаб турган цехларга ортиқча ускуналар қўйиб ташланганидан меҳнат қилиш ва иш хавфсизлигини таъминлаш учун шарт-шароит йўқ. Айни вақтда 8 минг квадрат метр майдонни ташкил этувчи янги механика-йиғув цехи 1981 йилда ишга туширилган бўлса ҳам амалда ундан фойдаланилмаётир. Корхонани техника жиҳатидан қайта қуроллантириш бўйича амалга ошириладиган ташкилий-техникавий тадбирлар йил сайин бажарилмай келмоқда. Натижада ишлаб чиқаришни ташкил этишда жиддий камчиликлар мавжуд. Заводда иш маромн бузилиб, маҳсулотнинг 40—45 проценти ойнинг учинчи декадасида ишлаб чиқарилаётир. Ишга кечикиб келиш, маъмуриятнинг рухсати билан ишга чиқмаслик, машина ва ускуналарнинг сменалар ўртасида бўш туриб қолиши оқибатида катта имкониятлар бой берилмоқда. Ҳисоботларда таъкидланишича, 1981—1982 йилларда ана шу сабабларга кўра 161 минг сўмлик маҳсулот кам ишлаб чиқарилган.

Корхонада ёқилғи-энергетика ресурслари, металл, ёнилғи-мойлаш материаллари сарф-харажатларини камайтириш топшириқлари бажарилмаётир. Ортиқча исрофгарчиликка йўл қўйилмоқда. Шунингдек, темирйўл вагонларидан қониқарсиз фойдаланилаётир. Ўтган йили корхонага хом ашё ташиб келинган 613 вагон 5788 вагон-соат бекор туриб қолишига йўл қўйилди. Шу боисдан корхона 9878 сўм жарима тўлади.

Корхона директори ўртоқ Н. Новаченко ишлаб чиқариш, хўжалик фаолияти масалалари билан изчил шуғулланмаётир. Мансабдор кишиларнинг ижрочилик ишлари яхши назорат қилинмайди. Директор ўринбосари бўлим ва цехлар раҳбарларига нисбатан талабчанлик кўрсатилмаётир. Давлат интизомини бузиш, хўжасизлик ҳоллари билан келишувчилик қилинмоқда. Унинг айби билан йилига 4 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш қувватига эга бўлган механика-йиғув цехи кўп камчиликлар билан қабул қилинган эди. Уни тугатиш чоралари кўрилмаган. Натижада янги цех бир йилдан буён зарур миқдорда маҳсулот ишлаб чиқармаётир, давлатга катта зарар келтирилмоқда.

Корхона бош инженери техника хизмати масаласига лоқайдлик билан қараб келмоқда. Ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, металл, ёқилғи-энергетика ва бошқа мавжуд ресурслардан оқилона ва тежаб-тергаб фойдаланиш, иш участкаларида сарф-харажатни камайтириш борасида партия ва ҳукуматимизнинг кўрсатмаларини амалга оширишда интизомсизлик кўрсатилмоқда.

Юқорида тилга олинган камчиликлар бевосита директор ўринбосари В. Нечитайлога ҳам тааллуқлидир. Хусусан, унинг айби билан металл, металл ресурслари ва нефть маҳсулотларидан тежаб-тергаб фойдаланиш, уларнинг бечиқим сақланиши, темир йўл вагонларидан фойдаланишда қатъий тартиб ўрнатилмаётир. Директор ўринбосарининг масъулиятсизлиги туфайли металлолом ва ишлатилган «идиш»ларнинг ўз вақтида керакли корхоналарга жўнатилмаслиги вагонларнинг бекор туриб қолишига сабаб бўлмоқда. Бундан давлатга 49 минг сўм зарар келтирилди.

Юкларни ортиш ва туширишда Қодиров бошлиқ бўлган Шумилов темир йўл станциясида ҳам жиддий камчиликлар содир бўлмоқда. Станция ходимлари вагонларнинг бўш туриб қолишини гоҳо ошириб кўрсатмоқдалар, уларни юк ортиш учун тайёрлашда шартнома қоидаларига хилоф иш тутилмоқда.

«Компрессор» заводида мавжуд ресурслардан хўжасизлик билан фойдаланилаётгани, янги қувватларни ишга туширишда нуқсонларга йўл қўйилаётгани учун корхона директори Ю. Новаченко, бош инженери Ю. Корнилов ва директор ўринбосари В. Нечитайло ўртоқлар тегишлича жазоландилар. Уларга мавжуд камчиликларга барҳам бериш юзасидан қисқа муддатда таъсирчан чора-тадбирлар амалга ошириш вазифаси юклатилди.

Совет Иттифоқи гражданлари! Иқтисод қилиш ва тежамкорлик учун умумхалқ ҳаракатида актив қатнашингиз! Экономика тежамли бўлиши керак!

(КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил 1 Май Чақириқларидан).

КПСС Марказий Комитети 1982 йил ноябрь Пленуми қарорлари — ҳаётга!

ЮКСАК МАСЪУЛИЯТ

Ҳар бир иш участкаси, ҳар бир меҳнат коллективида партия, давлат ва меҳнат интизомини янада мустаҳкамлаш масаласига эътибор кучайтирилди. КПСС XXVI съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленуми қарорлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг «Партия, давлат ва меҳнат интизомини янада мустаҳкамлаш тўғрисида»ги қарори бу эътиборнинг конкрет далилларидир. Камчиликларга нисбатан муросасизлик, ишлаб чиқариш ҳамда турмушда интизом ва тартибни ошириш ҳар бир коммунист, ҳар бир меҳнаткашнинг энг асосий вазифаси эканлиги зўр куч билан таъкидланади бу ҳужжатларда.

Биз фаолиятимизга ҳозирги куннинг ана шу юксак талаблари нуқтаи назаридан баҳо берар эканмиз, ҳали олдимизда қилиниши лозим бўлган ишлар жуда кўп эканлигига яна бир карра ишонч ҳосил қиламиз. Шаҳар корхона ва муассасаларида гарчи ўн биринчи беш йиллик планларини амалга ошириш йўлида зўр ғайрат ва матонат кўрсатилаётган бўлса ҳам нуқсон ва камчиликларга йўл қўйилмаётир деб айтиб бўлмайди. Меҳнат коллективлари ишида ҳали фойдаланилмаётган резерв ва имкониятлар анчагина бор. Ўтган йили шаҳар саноатида фақат ишга кеч келиш ҳисобига 45 минг киши куни йўқотилганини қандай баҳолаш мумкин. Оқибатда буюртмачиларга деярли 3 миллион сўмлик кам маҳсулот етказиб берилди. Шуниси диққатга сазоворки, бой берилган иш вақтининг анчагина қисми бевосита маъмуриятнинг ишчиларга ҳудабеҳудага ишдан жавоб бериб юбориши ҳисобига тўғри келади. Шаҳар халқ хўжалигига ишга кеч келувчилар, ишёқмаслар ва ичкиликбозлар катта зарар келтирмоқда. Кундалик фаолиятимизнинг ана шу сингари ютуқларимизни камайтирадиган, унга парда тортадиган жиҳатларига қарши кураш олиб бориш халқ контроли группа ва постлари фаолиятида муҳим ўрин тутмоқда.

Ўзбекистон ССР 50 йиллиги номли шойи газламалар комбинати халқ контроли группасининг сўнгги текширишларидан бири меҳнат интизомининг аҳволини текширишга бағишланди. Текшириш корхонада интизомсизлик ҳамон барҳам топмаганлигини кўрсатди. Шу куни 32 киши ишга 5 минут, 11 киши 10 минутдан, 7 киши эса 20 минутгача кеч қолди. Иккинчи тўқимачилик цехи мастери Раҳматуллаев, ўровчи Ҳамроқулов, калавачи Мирзамаҳмудовалар ўз хизмат вазифаларига белгиланганидан 20 — 25 минут кеч киришдилар. Баъзи кишилар умуман ишга чиқмади. Шу сменанинг ўзида жами бўлиб 60 киши-соати беҳуда йўқотилди.

Текшириш якуни бош ва цех халқ контроли группаларида кенг муҳокама қилиниб, якуни матбуотда эълон қилинди. Ишга кеч келувчиларни тегишлича жазолаш ҳақида маъмурият томонидан махсус буйруқ чиқарилди.

Меҳнат интизомини мустаҳкамлаш ҳар бир кишида ўз вазифасига нисбатан онгли муносабатни қарор топтириши, масъулият ҳиссини кучайтиришга хизмат қилиши табиий. Яқинда шаҳар халқ контроли комитети «Комсомол прожектори» штаби билан ҳамкорликда бир неча корхонада меҳнат интизомига қандай риоя этилаётганлигини кўздан кечириш мақсадида рейд ташкил этди. У корхоналарнинг маъмурияти ва жамоатчилик ташкилотлари интизомсизлик, бепарволик, лоқайдлик кўринишларига қарши принципиал кураш олиб бораётганликларини кўрсатди. Шу билан бирга айрим корхоналарда ҳамон интизом масаласига иккинчи даражали иш сифатида муносабатда бўлмоқдалар. Жумладан, химия ва консерва заводлари, нон маҳсулотлари комбинати, нотўқима материаллар бирлашмасида ишчиларнинг сменага кечикиб келиши ҳоллари содир бўлмоқда. Халқ назоратчилари бу ўринда шаҳар транспорти ишида ҳам камчиликлар борлигини таъкидладилар. Қатнов маромининг бузилиши туфайли йўловчилар, меҳнат кишилари керакли манзилга гоҳо ўз вақтида етиб боролмаётирлар. Текшириш кўрсатдики, шу куни кўздан кечирилган бешта маршрутда график бўйича 24 автобус қатнаши лозим бўлгани ҳолда бор-йўғи 14 та транспорт воситаси ишга чиқарилган. Троллейбусларнинг иш графигини тузиб чиқишда ҳам хато ва ноаниқликлар мавжуд. Текшириш якунлари жойларда муҳокама қилиниб, айбдорлар тегишлича жазоландилар.

Албатта, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш ишга вақтида келиб вақтида кетишдангина иборат эмас. Халқ хўжалиги технология интизомининг бузилишидан ҳам катта зарар кўрилмоқда. Баъзан ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сифати пасайиб кетаётир. Ҳолбуки ярокўсиз маҳсулот ишлаб чиқариш ҳолларини эътибордан четда қолдириш мумкин эмас. Шунинг учун ҳам фақат ўтган йили уйсозлик комбинати, пойабзал фабрикаси, металл буюмлари заводи ва бошқа қатор ташкилотлар сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқарганликлари учун шаҳар халқ контроли комитети томонидан огоҳлантирилди, тегишли кишиларга нисбатан жазо чоралари қўлланилди.

Халқ назоратчиларимиз ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш учун курашда таъминот интизомига ҳам алоҳида эътибор бермоқдалар. Гоҳо корхоналарнинг иш мароми хом ашё, материаллар, баъзи детал ва механизмлар ўз вақтида етказиб берилмаганлиги оқибатида бузилаётганлиги сир эмас. Интизомнинг бузилиши кишиларда бўшашувчанлик, лоқайдлик пайдо бўлишига сабаб бўлмоқда. Шу боисдан корхоналарнинг таъминот хизматини яхшилашга кўмаклашиш билан бирга жойларда шартнома мажбуриятларига талабчанликни кучайтирмоқдамиз.

Р. УМАРАЛИЕВ.
Наманган шаҳар халқ контроли комитетининг раиси.

НАЗОРАТНИ КУЧАЙТИРИБ

Ленин номли совхоз сабзавот етиштиришга ихтисослаштирилган йирик хўжаликлардан бири. Шу боисдан халқ контроли бош группаси Озиқ-овқат программасини бажаришга коллектив қўшаётган ҳиссани кўпайтириш, резервларни тўла ишга солиш масалаларини ҳамиша диққат марказида тутмоқда. Сабзавот, мева, гўшт ва сут етиштиришни тобора кўпайтириш ва уни сифатли қилиб шаҳар аҳолисига етказиб бериш, ишчилар ўртасида меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, ички резервлардан, қишлоқ хўжалик техникасидан, ёнилғи-мойлаш материаллари ва электр энергиясидан тежамкорлик билан фойдаланишга эришишмоқда.

Совхоз халқ контроли группаси 25 кишидан иборат бўлиб, группа перспектив план асосида иш олиб боради. Сўнгги бир йилда халқ контроли группаси 14 марта текшириш ва 10 мартадан ортиқ рейд ўтказди. Группа аъзолари ва совхоз мутахассислари иштирокида «Москва» бўлимидаги сут-товар фермаси текширилганда фермада қорамоллар рацион асосида боқилмаётганлиги, механизмлар ишламаётганлиги оқибатида оғир ишлар қўл кучида бажарилаётганлиги аниқланди. Молбоқар Х. Қодиров икки бош шахсий қорамолини совхоз ҳисобидан бир неча ойдан буён боқиб келаётганлиги аниқланди. Ундан шахсий молига берилган емхашаклар учун 125 сўм ундириб олинди.

Совхознинг 10-бригадасида бажарилган ишлар учун меҳнат ҳақи тўлашда жиддий камчиликлар борлиги аниқланди. Бу ерда ҳар қайси экин учун қўл кучида ва тракторда бажарилган ишлар ҳисоби алоҳида, экинларнинг тури бўйича олиб борилмаган. Айрим бригада бошлиқлари механизмлар билан бажарилган ишлар миқдори ва сифати устидан етарли назорат ўрнатмаганлар.

Группа аъзоларининг сезгирлик билан иш олиб борганликлари оқибатида «Москва» бўлимидаги болалар боғчасининг ремонти учун 151 килограмм бўёқ, 15 килограмм алиф ишлатилгандан ортиқча қўшиб ёзилганлиги аниқланди. Келтирилган зарар прораб Э. Қаюмовдан ундириб олинди. Назоратчилар ердан фойдаланишни ҳам мунтазам текшириб бормоқдалар. «Москва» бўлимининг 14-бригадасида агротехника тадбирларига етарли эътибор берилмаганлиги туфайли 2 гектар ерга бодринг экиб, 451 сўм харажат қилинган, лекин ҳосил олинмаган. Бир гектар майдонга карам экилган. Йил давомида 295 сўм харажат қилиниб, эвазига 200 сўмлик маҳсулот олинган.

Ўн биринчи беш йилликнинг ҳал қилувчи йили — 1983 йилда совхоз меҳнаткашлари олдида жуда катта вазифалар турибди. Бу йил 670 тонна дон, 19340 тонна сабзавот ва кўплаб бошқа маҳсулотлар етиштириш юзасидан қабул қилинган социалистик мажбуриятларни бажаришда халқ назоратчилари ўзларига берилган ҳуқуқлардан тобора кенг фойдаланмоқдалар.

Р. МУҲИТДИНОВ,
Фарғона район халқ контроли комитети раисининг ўринбосари.

Чирчиқ шаҳридаги «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмасининг экстракция цехи ишчилари Тўрабек Шокиров ва Фагиз Шайдуллинларнинг номини ҳурмат билан тилга олишади. Ҳар икки ишчи меҳнатда жонкуярлик кўрсатиш билан бирга халқ назоратчиси сифатида актив фаолият олиб бормоқдалар.

В. Сироткин фотоси.

СИФАТ УЧУН КУРАШ — ДИҚҚАТ МАРКАЗИДА

Партиямиз Марказий Комитетининг 1982 йил ноябрь Пленумида ҳар бир иш ўрнида юксак сифат ва самарадорликка эришиш лозимлигига алоҳида эътибор берилди. Вобкент районидаги Кумушкент пахта тайёрлаш пункти халқ назоратчилари бу талабни ўзларининг кундалик фаолиятлари учун дастуриламал қилиб олдилар. Улар пунктнинг энг муҳим участкаларида бўлиб, пахта ҳосилини авайлаб асраш, техника воситаларининг яхши сақланишини таъминлаш, меҳнат интизомини мустаҳкамлашда ғайрат кўрсатмоқдалар.

Ўтган йили пункт 12 минг тоннадан кўпроқ пахта қабул қилиб олди. Унинг 10 минг тоннасини биринчи сорт ташкил этди. Ана шу ҳосилни юксак сифат билан пахта тозалаш заводларига жўнатиш халқ назоратчиларининг эътиборида. Сўнгги бир йилда энг муҳим масалалар бўйича 15 та яқин текшириш ўтказилди.

Ҳамманинг ёдида бор. Халқ назоратчилари пахта бунтларининг сифатли сақланишини текшириб кўрган эдилар. Ёғингарчилик кўп бўлганлиги туфайли сув сизиб, бунтнинг тагига кириб борарди. Ишчилар уни тўсиш учун тўсиқ ўрната бошладилар. Аммо бу зарур натижа бермади. Шунда ўз ишининг устаси бўлган халқ мулки посбонлари руберойд ёрдамида тўсиқ қилишни таклиф этишди. Назоратчиларнинг таклифи ўнлаб тонна пахтани сифатли сақлашга ёрдам берди. Ёки бошқа бир мисол. Улар техника воситаларининг пахта ҳосилини қабул қилиб олишга тайёргарлиги масаласини кўздан кечириб чиқишди. Маълум бўлдики, ремонт ишларида кўзбўямачилик ҳоллари содир бўлган. ТЛХ-18 маркали транспортёр, пахта қуритиш механизмлари созланмаган бўлса-да, ремонтдан чиққан машиналар қаторига қўшилган. Халқ мулки посбонларининг фаол аралашуви билан 1,5 минг сўмлик миқдоридаги ремонт ишлари қисқа муддатда амалга оширилди, боқибеғамлик қилган масъулиятсиз шахслар тегишлича жазоланди. Текшириш ремонт ишлари сифатини оширишга катта ёрдам берди.

Халқ назоратчилари бундан ташқари жами 2,5 минг сўмлик эҳтиёт қисмлар талон-торож қилинишининг олдини олишга, 5 минг киловатт-соат электр энергиясини тежаб қолишга ҳам муносиб улуш қўшдилар. Назоратчиларнинг бевосита рационализаторлик таклифлари хўжаликка бир йилда 6 минг сўм атрофида иқтисодий наф келтирди.

— Группа фаолиятини кучайтиришда ҳар бир масалада принципиал иш тутаётган назоратчилардан Ғулом Мирмуллаев, Аслон Рамазонов, Баҳодир Муҳидовларнинг хизмати катта бўлмоқда.

А. МАҲСУМОВ.

ЖОЙЛАРДАН ХАБАРЛАР

РОМИТАН

● Райондаги тўқимачилик-галантерея фабрикаси 16 хил халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқармоқда. Аммо, бу маҳсулотларни буюртмачиларга етказиб бериш, унинг турлари бўйича ишлаб чиқаришга етарли эътибор қилинмаяпти. Баъзи маҳсулотларни ишлаб чиқариш бўйича планлар бажарилмагани ҳолда, айримлари белгиланганидан ортиқча ишлаб чиқарилаётир. Тикувчилик буюмларини миқдор бўйича тайёрлаш соҳасида рўй бераётган нуқсонлар эса уларнинг нархини ошириш ҳисобига қопланаётир. Баъзи буюмлар буюртмачиларга келишилган миқдорда етказиб берилмаётгани учун корхона 2 минг сўм миқдорида жарима тўлади.

Ромитан район халқ контроли комитети ишлаб чиқаришни бошқаришда масъулиятсизлик кўрсатаётганликлари учун фабрика бош инженери И. Қурбонов ва бош бухгалтери Р. Бердиевларни тегишлича жазолади.

САМАРҚАНД

● Шаҳар халқ контроли комитети саноат корхоналарида хом ашё ресурсларидан қандай фойдаланилаётгани масаласини ўрганиб чиқди. Маълум бўлдики, бу соҳада қатор қонунсизлик, камчилик ва нуқсонларга йўл қўйилмоқда. Жумладан, рўзғор холодильниклари заводида металл ва полистиролдан фойдаланишда тамомила хўжасизлик ҳукм сураётир. Корхонада ана шу сабабларга кўра ўтган йили 139 тонна қора металл прокати, 4,7 тонна мис прокати ва 49 тонна полистирол беҳуда исроф этилишига йўл қўйилган. Хўжалик ва маиший буюмлар заводида ҳам металл прокатлари ва ёғоч маҳсулотларидан фойдаланишга эътиборсизлик билан муносабатда бўлинмоқда. Устига-устак, корхонада завод ишлаб чиқаришига зарур бўлган баъзи материалларни чет ташкилотлар ва айрим шахсларга қонунсиз йўллар билан сотиш ҳоллари рўй бераётир. «Самаркандхлопкомаш» заводида моддий ресурслардан тежаб-тергаб фойдаланиш ҳақида етарли қайғурилмаётир.

Шаҳар халқ контроли комитети хом ашё ва материаллар белгиланганидан ортиқча сарфланишига йўл қўяётганликлари ва сифатсиз маҳсулотлар чиқарилаётгани учун рўзғор холодильниклари заводи бош инженери Б. Буянскийга хайфсан эълон қилди.

МАРҒИЛОН

● Кейинги йилларда шаҳардаги тажриба-ремонт-механика ва ёғочни қайта ишлаш заводларида янги техника ва илғор технологияни жорий этиш асосида меҳнат унумдорлигини ошириш учун каттагина ишлар амалга оширилди. Шунга қарамай корхонада ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш даражаси ҳамон пастлигича қолмоқда. Айниқса, ёрдамчи ишларда қўл кучи билан бажариладиган юмушлар миқдори камаймаётир. Ҳар икки корхонада иш вақтидан фойдаланишда аниқ тартиб йўқ, кунимсизлик рўй бермоқда. Корхонада бўлган халқ назоратчилари тажриба-механика заводида ишга кеч келиш, маъмуриятнинг кишиларга қонунсиз ишдан рухсат этишлари ҳисобига ўтган йили 600 га яқин киши-куни йўқотилганини аниқладилар.

Шаҳар халқ контроли комитетида бу камчиликлар атрофлича муҳокама қилинди. Заводларнинг бош инженерлари Р. Холматов ва Н. Юсуповларга текшириш мобайнида аниқланган нуқсонларни бартараф этиш юзасидан зарур чора-тадбирларни амалга ошириш вазифаси юкланди.

Рассом хандаси

«ИШ БОР ЖОЙДА ХАТО БОР»

Ҳар кимнинг ўз одати, ҳавас ва қизиқиши бўларкан. Баъзилар футболга ишқибоз, баъзилар балиқ овини ёқтиришади... Аммо, Шуманай районидаги «Кировобод» чорвачилик хўжалиги директори Ашировевнинг энг яхши кўргани: «Иш бор жойда, хато бор», — сўзларини такрорлаш бўлса керак.

Яқинда хўжалик иши билан танишган халқ назоратчилари бу ердаги ачинарли аҳвол ҳақида бир неча савол билан мурожаат қилишди. «Чорва озуқасини беришда рацион талаблари нега инобатга олинмаётир!» «Тайёрланаётган маҳсулотларнинг таннархи қимматлашиб кетаётганлигининг боиси нимада!» «Молия интизомини кучайтириш ҳақида тадбирлар белгиланганми!».

Аммо, Аширбоев пинагини ҳам бузмай, оғринибгина жавоб бериб қўя қолди. «Иш бор жойда хато бор-да, укалар. Нуқсонлар бўлса, секин-аста бартараф этаверамиз».

Ҳолва деган билан оғиз чучимас. Қуруқ ваъда билан ишни тузатиб бўлармиди. Яқинда халқ мулки посбонлари рўй бераётган аҳвол ҳақида юқори ташкилотларга маълумот беришга мажбур бўлишди. Хўжаликда иш ҳақи фондидан қонунсиз йўллар билан 33 минг сўм ортиқча сарфлаб юборилган.

Зора, мана шу хабарлар баҳонаси билан чорвачилик хўжалиги раҳбарлари ғафлат уйқусидан уйғониб қолишса.

С. ЛАТИПОВ.

ГАП БОШҚА-Ю...

Гагарин районидаги «Партия XXV съезди» ва «Тошкент» совхозлари бош агрономлари С. Алдахонов ва У. Ўтаевлардан минерал ўғитнинг хосияти ҳақида сўраб қолсангиз борми, гапиравериб тинкангизни қуритишади. Ҳар иккала мутахассиснинг ҳосилдорликни оширишга ўғитнинг самарали таъсир этиши ҳақидаги маърузаларини кўп эшитганмиз.

Аммо баъзи кишиларнинг айтган гаплари билан тутган ишлари ўртасида от билан туяча фарқ бўлар экан. Ҳар икки хўжалик далаларини айланар эканмиз, бунга яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. «Партия XXV съезди» совхозида минерал ўғитларни авайлаб асраш ҳақида жон куйдирадиган одам топилмайди. Тонна-тонна ҳосил хамиртуриши очиқ ҳавода сақланаётганлигидан дилингиз оғрийди. «Тошкент» совхозида эса 11 тонна селитра қор, ёмғир ва қуёш таъсирида сифати бузилиб, яроқсиз ҳолга келган.

Бу хўжаликларнинг бош агрономлари қачон кундалик ишларида айтган гаплари билан қилган ишларининг бир жойдан чиқишига одатланишар экан!

С. АЛИЕВ,
Т. АШУРОВ.

ИНТИЗОМСИЗЛИК ҚАЧОНГАЧА

Янгийўлдаги «Лаззат» ишлаб чиқариш-қандолатчилик бирлашмаси раҳбарлари интизомсизлик бобида ҳаммани ортда қолдириб кетишяпти. Бир қараганда бу гап муболағага ўхшаб кетиши мумкин. Бирлашма ходимлари ниҳоятда сипо, ишга ҳам аксарият вақтида келиб, вақтида қайтишади. Аслида-чи! Ишлаб чиқаришга синчковлик билан назар ташлаб кўрсангиз, кўз ўнгингизда тамомила кутилмаган манзара намоён бўлади. Бирлашма мунтазам равишда шартнома мажбуриятларига хилоф иш тутиб келмоқда. Маҳсулот етказиб бериш муддатларига риоя қилинмайди, сифатсиз ширинликлар ишлаб чиқарилишига йўл қўйилмоқда.

Энди бу ёғига эътибор қилинг. Ўтган йили савдо ташкилотларига 340 тонна кам маҳсулот етказиб берилганлиги учун 15,5 минг сўм миқдорида жарима тўланди. Яқинда текшириш ўтказган халқ мулки посбонлари бирлашмадаги айрим мансабдор кишилар умуман ўз хизмат вазифаларига лоқайдлик билан қараётганликларига қаноат ҳосил қилдилар. Бу ерда технология интизоми умуман эътибордан четда қолмоқда.

Бу масалаларга мутасадди этилган бирлашма бош технологи Э. Ивлева, лаборатория мудири Ю. Ёқубовалар қачон ишга нисбатан масъулият билан ёндашишни ўрганишаркин.

Х. САИДОВ.
Рассом А. ХОЛИҚОВ.

ЯХШИ ДАМ—МЕҲНАТГА ҲАМДАМ

МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ ДАМ ОЛИШИНИ ТАШКИЛ ЭТУВЧИ РЕСПУБЛИКА КОМИССИЯСИ МАЖЛИСИ

27 апрель куни меҳнаткашларнинг дам олишини ташкил этувчи республика комиссияси ўзининг навбатдаги мажлисини ўтказди.

Мажлисда Ўзбекистонда пионер лагерлари ва болалар дам оладиган бошқа базалар тармоғини ривожлантиришга оид ишларнинг аҳволи кўриб чиқилди. Ана шу лагерларда ўринлар сони ҳали етарли миқдорда эмаслиги уқтириб ўтилди. Бу, айниқса, Қорақалпоғистон АССРга, Жиззах, Қашқадарё, Навоий, Сурхондарё, Сирдарё ва Фарғона областларига тааллуқлидир. Ҳозирги вақтда 29 та янги лагерь қурилмоқда. Бироқ қурилиш ташкилотларининг айби билан уларни болаларни қабул қилишга тайёрлаш муддати белгиланган графикдан орқада қолмоқда. Болалар соғломлаштириш мавжуд муассасаларини ободонлаштириш учун, юқори синф ўқувчиларининг ижтимоий фойдали меҳнатни мазмунли дам олиш билан қўшиб олиб боришларига имкон берадиган шарт-шароитлар яратиш учун барча ишлар қилиняпти деб бўлмайди. Мана шу камчиликларнинг ҳаммаси министрликлар, идоралар, корхоналар, колхоз ва совхозлар, қурилиш ташкилотлари ва муассасаларининг айрим раҳбарлари болаларни соғломлаштиришнинг социал-иқтисодий ва тарбиявий аҳамиятига етарли баҳо бермаётганликлари, болалар шифохоналари қурилишига зарур моддий ресурслар ажратмаётганликлари оқибатида юз бермоқда.

Республика комиссияси болаларнинг ёзги дам олишини ташкил этишнинг мавжуд имкониятларидан янада тўлиқроқ фойдаланишга қаратилган тавсияларни ишлаб чиқди. Жумладан, спорт лагерлари, меҳнат ва дам олиш лагерлари қуришнинг муҳим эканлиги таъкидлаб ўтилди.

Комиссия Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги, Қишлоқ қурилиши министрлиги, «Главташкентстрой», «Узбекбирлашув» ва «Узколхозстрой» раҳбарларининг санаторий-курорт объектлари қурилишининг бориши тўғрисидаги ахборотини тинглади. Шифохоналар қуриш юзасидан план топшириқларини сўзсиз бажариш, қурилиш ва пардозлаш ишларининг юқори сифатли бўлишини таъминлаш зарурлигига мазкур министрликлар ва идораларнинг эътибори жалб этилди. Бу йил «Ситораи моҳихоса», «Ҳавотоғ» санаторийлари, Бекобод районида колхозлараро санаторий, Наманган областида болали аёллар учун санаторий фойдаланишга топширилиши, Бухоро областида болали аёллар учун санаторий, Тошкент областида «Октябрь 10 йиллиги» пансионати ва бошқа бир қанча шифохоналар қуриш юзасидан ишлар бошлаб юборилиши зарур. Меҳнаткашларнинг дам олишини ташкил этувчи область комиссияларида мана шу муҳим топшириқлар бажарилишини қатъий контрол остига олиш таклиф этилди.

(ЎзТАГ).

Озиқ-овқат программасини бажариш—умумхалқ иши

ФАРОВОНЛИК МАНБАИ

Яқинда «Озиқ-овқат программаси — умумхалқ иши» мавзуидаги навбатдаги радио-матбуот конференцияси бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон чорвачилик илмий-текшириш институтининг «Красний водопад» экспериментал базаси соғувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Давлат мукофоти лауреати Анастасия ЧУДНАЯ республика газеталари ва радиоси мухбирлари саволларига жавоб қайтарди.

— Мен фаровонлик программасини бевосита амалга оширувчилар бўлган чорвадорлар сафида туриб, эл дастурхонининг гўшт ва сут маҳсулотлари билан тўкин бўлишига муносиб ҳисса қўшаётганимдан хурсандман, — деди донгдор сигир соғувчи. — Чунки, чорвадорлик касбини танлаб кам бўлмадим. Ўз меҳнатим билан эл-юрт ҳурматига сазовор бўлдим.

Сигир соғувчи бўлиб ишлаётганимга 30 йилдан ошди. «Красний водопад» экспериментал базасига ишга келганимда бу ерда бор-йўғи 60 та соғин сигир бўлиб, барча ишлар қўл кучи билан бажариларди. Соққан сутимиз ҳар бир соғин сигир ҳисобига 2000 килограмм атрофида бўларди.

1957 йилдан бошлаб Ўзбекистон чорвачилик илмий-текшириш институти олимлари томонидан сигир соғишни механизациялашда муҳим қадам қўйилди. Фермада бир йўла 8 та сигирни соғишга мўлжалланган «Тандем-8» агрегатлари синаб кўрилди.

Йиллар ўтиб, тажриба ортган сари «Тандем» аппаратининг баъзи нуқсонларини топиб, унга бир неча маротаба ўзгартишлар киритдик. Натижада маҳсулдорлик орта борди. Ҳар бир соғувчи ўз боқимидаги сигирлар сонини оширишга муваффақ бўлди. Ҳозир менинг боқимимда 173 та соғин сигир бор. Ўтган йили уларнинг ҳар биридан 5135 килограммдан, жами 883 тонна серқаймоқ сут соғиб олдим. Бу йил ҳар бир сигир маҳсулдорлигини 5150 килограммга етказиш мажбуриятини олганман. Ўтган уч ой мобайнида кўзда тутилганидан анча кўп сут топширдим ва шу кунгача тўрт ойлик планимни бажардим.

Биз, операторлар муваффақиятга эришаётган бўлсак, бу, аввало, ўз касбимизни севишимиз, ардоқлашимиз, ҳалол, фидокорона меҳнат қилишимиз натижасидир. Аммо, юқори унумли техника воситалари ва маҳсулдор зотли молларсиз биз қанча ҳаракат қилмайлик, ютуқларга эришишимиз амри маҳол. Бу борада институтимиз олимлари муваффақиятли изланишлар олиб боришмоқда. Фан ва техника янгиликларини ишлаб чиқаришга жорий этиш яхши самаралар беряпти.

Моллар маҳсулдорлигини оширишда озуқа рациони асосий омиллардан бири ҳисобланади. Турли витаминларга бой озуқалар билан зооветеринария қоидалари асосида яхши парваришланган сигирлардан кўзлаганча сут соғиб олиш мумкин. Биз бу борада чорвадорлар билан озуқа жамғарувчилар ҳамкорлигига алоҳида аҳамият беришимиз лозим. Озуқа жамғарувчилар манфаатдорлигини сигир соғувчиларнинг пировард иш натижасига боғлиқ қилиб қўйилса, мўл ва сифатли озуқага эга бўламиз.

«Красний водопад» экспериментал базамизда 60 гектар ерга озуқа экинлари экамиз. Бу ерлардан интенсив фойдаланиш ҳисобига мўл-кўл озуқа жамғаряпмиз. Уни йиғиштириб олиш ва сифати бузилмаган ҳолда ташиб келтиришга алоҳида эътибор берилмоқда.

Сигирлардан соғиб олинаётган сут миқдори ва унинг ёғлиқлик даражасини оширишда рационга амал қилиш ва молларни меҳр билан парваришлашда гап кўп. Мен эрталаб соат еттигача сигирларни соғиб бўламан. Сўнгра уларни кичик яйловга ҳайдаймиз. Кечқурунги соғишдан кейин ҳам сигирлар яйловда яйратиб боқилади. Қиш ойларида эса моллар асосан бинолар ичида парваришланади. Бу вақтда уларнинг маҳсулдорлиги пасайиши табиий. Аммо, илмий асосланган технологияга тўла амал қилаётганлигимиз туфайли сут соғиб олишни камайтирмаётирмиз.

Ҳозир чорвадор бўлишни хоҳлайдиган ёшлар кўп. Гап уларни тўғри тарбиялаш, ўз ишига меҳр уйғотиш, энг асосийси, ёшларнинг унумли ишлашлари учун тўла шароит яратиб беришдир. Ана шунда ўз ишининг ҳақиқий жонкуярларига эга бўламиз ва сут соғиб олишни янада кўпайтирамиз.

Сигир соғиш оғир ва кўп куч-ғайрат талаб қиладиган касб. Кейинги вақтда анчагина йигитлар соғувчи-операторлик касбини танлашмоқда. Бу қувонарли ҳол. Тажрибанинг кўрсатишича, эркаклар бу оғир ишни муваффақиятли уддалашмоқда. Мен оғир ва шарафли чорвадорлик касбини танлаган барча ёшларга катта муваффақиятлар тилайман.

Радио-матбуот конференцияси ҳақидаги эшиттиришни республика радиоси орқали 28 апрель куни соат 11.40 да эшитишингиз мумкин.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ВА ЎЗТАГ МУХБИРЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИЛАР

Мусобақа кундалиги

ЯНГИ БИОФАБРИКА

● ВОРОШИЛОВ. Райондаги Свердлов номли колхозда ишга туширилган янги хўжаликлараро биофабрика пахта далаларининг қанотли ҳимоячиларини етиштиришга киришди. Фабрика райондаги барча хўжаликлардан буюртма қабул қилади. 7 минг гектар майдондаги пахтазор биологик восита ёрдамида ҳимоя этилади.

МАҲАЛЛИЙ ХОМ АШЁ ҲИСОБИГА

● НУКУС. «Узколхозстрой»нинг Нукусдаги керамзит заводи автоном республика хўжаликлари учун дастлабки маҳсулот тайёрлаб берди. Завод ҳар йили қишлоқ учун маҳаллий хом ашёдан тайёрланган 50 минг кубометр саноат маҳсулоти етказиб беради. Бунёдкорларга, айниқса, енгил плиталар маъқул бўлмоқда. Қўриқ Элликқалъа райони қурувчилари учун бу йил 20 минг кубометр тайёр плита жўнатиш мўлжаланяпти.

БАЙРАМГА ТУҲФА

● БУХОРО. Тўқимачилик комбинатининг ип ўровчиси Адолат Саидова ишлаб чиқариш графигидан уч ой ўзиб кетди. У 1 Май байрамини ярим йиллик планини бажариш билан кутиб олаётир. Илғор ишчи кўп станокчилар ҳаракатининг ташаббускорларидан бири. У нормада белгилангандан икки баравар кўп — 60 барабанда хизмат қилмоқда.

ПУХТА ЗАМИН

● НАМАНГАН. Маҳаллий ғалла маҳсулотлари комбинатида янги машина-ускуналар ўрнатилди. Натижада ун элашда меҳнат унумдорлиги икки баравар ошди. Дон тозалаш, саралаш ва уни тортишга тайёрлаш участкаларида ишлаётган ишчилар бошқа ишларга ўтказилди. Бу ерда Германия Демократик Республикаси машинасозлари тайёрлаган универсал агрегатлар қўл келди.

Янги технология қувончли натижаларни келтирмоқда. Йил бошидан буён 600 минг сўмлик ун ва бошқа дон маҳсулотлари тайёрланди. Топшириқдан ташқари 1200 тонна юқори навли ун ва 5 минг тонна омихта ем тайёрлаш юзасидан беш йилликнинг ўзак йили учун қабул қилинган социалистик мажбуриятларни муваффақиятли бажаришга пухта замин яратилди.

БУТУНИТТИФОҚ ИХТИРОЧИЛАР ВА РАЦИОНАЛИЗАТОРЛАР ПЛЕНУМИ

Мамлакат новаторлари ўн биринчи беш йилликда 30 миллиард сўмлик тежамкорлик фондини вужудга келтириш юзасидан ўз зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини муваффақиятли равишда бажармоқдалар. Ўтган икки йил мобайнида ихтиро ва рационализаторлик таклифларидан фойдаланиш ҳисобига шу фондга қарийб ўн тўрт миллиард сўм ўтказилди. Бутуниттифоқ рационализаторлар ва ихтирочилар жамияти марказий кенгашининг 26 апрель куни Москвада бўлиб ўтган пленумида шулар ҳақида хабар қилинди.

Пленум ташкилий масалани кўриб чиқди. Е. И. Тюрин Бутуниттифоқ ихтирочилар ва рационализаторлар марказий кенгашининг раиси қилиб сайланди.

(ТАСС).

КОМСОМОЛЛАР ТАШАББУСИ

● Қашқадарё область комсомол-ёшлари ибратли ташаббус бошладилар. Улар КПСС Марказий Комитетининг май ва ноябрь (1982 йил) Пленумлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IX Пленуми қарорларига жавобан чорвачиликни жадал ривожлантиришга эришиш учун унинг озуқа базасини мустаҳкамлашга қарор қилдилар.

Комсомол-ёшлар ўн биринчи беш йилликнинг учинчи йилида чорва моллари учун бир ярим миллион тонна дағал хашак тўплаш мажбуриятини олишди. Зарбдор уч ойлик эълон қилиниб, 282 та хашак жамғарувчи комсомол отрядлари тузилди.

Шу кунларда область колхоз ва совхозларида 17 мингга яқин комсомол-ёш кўзланган миқдорда озуқа жамғариш учун мардонавор меҳнат қилмоқда.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНИ

СССР Давлат банки правлениеси таклифига биноан Совет Иттифоқига келган Ғарбий Германия «Дойче-банк-Аг» банки президенти Ф. Кристиан Ўзбекистоннинг ҳаёти билан танишмоқда. У Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасини бориб кўрди, Тошкентнинг диққатга сазовор жойларини кўздан кечирди.

ГФРдан келган меҳмон Бухоро ва Самарқандга сафар қилди.

Ф. Кристианни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Т. Н. Осетров қабул қилди. (ЎзТАГ).

ПЛАНЕТАМИЗДА

ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР, ФАКТЛАР

Реалистик ёндашув

Ю. В. Андроповнинг «Шпигель» (ГФР) журналига жавоблари жаҳон жамоатчилигининг зўр эътиборини жалб қилмоқда. Чет мамлакатларнинг оммавий ахборот воситалари, таниқли сиёсат ва жамоат арбоблари, илмий доираларнинг вакиллари ўз шарҳларида Совет Иттифоқи уруш ва тинчлик проблемаларига принципиал ва реалистик ёндашувини, ядро ҳалокатининг олдини олишга азму қарор берганлигини яна бир бор намойиш этганлигини таъкидламоқдалар. Совет раҳбари хатарли қуролланиш пойгаси йўлига ўтиб олган Америка маъмуриятининг номақбул позициясини кескин танқид қилиш билан бирга ўзаро мақбул асосда музокаралар олиб бориш учун эшикларни очиқ қолдирганлиги қайд этилади.

ГФР ҳукуматининг расмий вакили **Ю. Зудхоф** Боннда ўтказилган матбуот конференциясида Ю. В. Андропов жавобларини шарҳлаб, жумладан бундай деди: «ГФР ҳукумати жавобларнинг мазмунини ниҳоятда пухта ва муфассал анализ қилади. Лекин ҳозирнинг ўзидаёқ шуни айта оламанки, ГФР ҳукумати ГФР билан СССР ўртасидаги амалий муносабатларга ижобий баҳо берилганлигини ҳамда Ю. В. Андропов ГФР канцлерининг Москвага қиладиган визити муносабатларни мустаҳкамлашга ёрдам беради, деб умид қилганлигини табриклайди. ГФР канцлери ҳам ўзининг СССРга қиладиган визити билан худди шундай ниятлар ва умидларни боғламоқда». Шу билан бирга ГФР ҳукуматининг вакили «Женевадаги жараённинг қай тарзда бориши эҳтимоли муносабати билан ГФР учун жуда оғир оқибатлар келтириб чиқариши» хусусида суҳбатда огоҳлантириш баён этилганлигидан нолиди.

Ғарбий Германия коммунистларининг **«Унзере цайт»** газетаси қуйидагиларни уқтиради: «Совет Иттифоқи ГФР территориясида ва Ғарбий Европадаги бошқа бир қанча мамлакатларнинг территориясида Американинг янги ядро ракеталари жойлаштирилиши оқибатларидан огоҳлантирди. Айни вақтда СССР юксак масъулиятни англаган ҳолда тинч тотув яшаш ва ҳамкорлик қилишга қаратилган бир қанча таклифларни олға сурди. Ғарбдаги баъзи сиёсатдонларнинг гўё Совет Иттифоқи Ғарбни чўчитмоқда, деган даъволари билан бунинг ҳеч қандай алоқаси йўқ».

Ю. В. Андропов Р. Рейган билан Ғарб СССР ҳамда Варшава Шартномаси мамлакатлари олға сурган бир қанча таклифларни шу пайтгача жавобсиз қолдираётганликлари учун уларни кескин танқид қилди, деб хабар беради Ғарбий Германиянинг **ДПА** агентлиги. «Совет раҳбари жумладан космик фазодан тинч мақсадларда фойдаланиш кераклигини билдирди ва ҳар қандай қурол турларини космосда жойлаштиришни тақиқловчи халқаро шартнома тузиш тўғрисидаги таклифни тасдиқлади.

(ТАСС).

Империалистик ва реакцион кучларнинг революцион Афғонистонга қарши иғвогарликлари туфайли юз бераётган қийинчиликларга қарамай, республика экономика ва маданиятни ривожлантиришда ҳамда аҳолининг турмуш шароитини яхшилашда муайян ютуқларга эришди. Бундан бир ярим йил муқаддам Афғонистон ҳукуматининг қарори билан Қобулда «Ватан» болалар уйи ташкил этилган эди. Уруш туфайли ота-онасини йўқотган болалар ана шу муассасада тарбияланмоқдалар. Юқоридаги суратда: «Ватан»да дўстлашишган қизлар — Розия билан Маҳбуба. Пастдаги суратда эса Афғонистон Демократик Республикасининг пойтахти Қобул шаҳри тасвирланган.

Г. НАДЕЖДИН,
ЧТК—ТАСС фотолари.

Фотообъективда: Афғонистон

ФРЕЛИМО ПАРТИЯСИНИНГ СЪЕЗДИ

МАПУТУ, 26 апрель. (ТАСС). Бугун бу ерда Мозамбик Меҳнаткашларининг авангард партияси — ФРЕЛИМО партиясининг IV съезди «Ватанни ҳимоя қиламиз, қолоқликни бартараф этамиз, социализм қурамиз!» деган шиор остида ўз ишини бошлади. Съездда мамлакатнинг турли вилоятларидан келган 700 га яқин партия делегатлари, шунингдек бутун дунёдаги коммунистик ва ишчи партиялар, миллий-озодлик ҳаракатлари ва тараққийпарвар ташкилотларнинг 70 дан кўпроқ делегацияси қатнашмоқда.

Съезд ишида КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР маданият министри П. Н. Демичев бошчилигидаги КПСС делегацияси иштирок этмоқда.

Съезд кун тартибида Мозамбикда партия, давлат ва хўжалик қурилишига оид энг муҳим масалалар, партиянинг раҳбар органларини сайлаш, партия программаси ва уставига ўзгартиришлар киритиш, мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришга оид директивалар қабул қилиш масалалари бор. Давлат янги гимни ва республика байроғи лойиҳалари съезд делегатлари муҳокамасига қўйилган.

Партия раиси, МХР президенти Самора Машел ФРЕЛИМО партияси Марказий Комитетининг ҳисобот докладини қилди.

ИНДИРА ГАНДИНИНГ ДАЪВАТИ

ДЕҲЛИ. Ҳиндистон бош министри Индира Ганди БМТ Хавфсизлик Кенгашининг Намибияга мустақиллик бериш ва Жанубий Африка Республикасига қарши албатта иқтисодий жазо чоралари кўриш тўғрисидаги планларини дарҳол амалга оширишга даъват этди. Намибия халқининг мустақиллиги учун курашни қўллаб-қувватлаш юзасидан Парижда очилган халқаро конференцияга йўллаган мактубида Ҳиндистон ҳукуматининг бошлиғи намибияликлар ўзларининг ажралмас ҳуқуқлари амалга оширилиши учун курашаётганликларини таъкидлади.

Ҳужжатда ушбу конференция Жанубий Африка режими Намибия ва «фронт ёқасидаги» бошқа давлатлар аҳолисига қарши агрессив ҳаракатларни, террор ва дўқ-пўписа кампаниясини кучайтираётган бир вақтда ўтказилаётганлиги қайд этилади. Бош министр Намибия халқининг ягона, ҳақиқий ва қонуний вакили Жануби-Ғарбий Африка халқ ташкилоти (СВАПО) раҳбарлигида мустақиллик учун олиб бораётган кураши билан Ҳиндистон бирдам эканлигини уқтириб ўтди. Ҳиндистон ҳукумати ва халқи Намибияга ҳар жиҳатдан мадад бериб келди ва бундан кейин ҳам мадад бераверади, деб таъкидлади И. Ганди.

БМТНИНГ АҲОЛИ ПУНКТЛАРИ БИЛАН ШУҒУЛЛАНУВЧИ КОМИССИЯСИ СЕССИЯСИ

ХЕЛЬСИНКИ. Бу ердаги Диполи саройида БМТнинг аҳоли пунктлари масалалари билан шуғулланувчи комиссиясининг олтинчи сессияси очилди. Сессия ишида жаҳондаги 52 мамлакатнинг, шу жумладан СССРнинг 400 га яқин вакили қатнашмоқда.

Финляндия бош министри Калеви Сорса сессия очилишида сўзга чиқиб, аҳоли пункти соҳасидаги ишларни координациялаш ва йўналтириш билан шуғулланувчи ушбу орган фаолиятининг муҳим эканлигини таъкидлади. (ТАСС).

Шарҳловчи минбари

НАМИБИЯГА—ОЗОДЛИК

Париждаги ЮНЕСКО қароргоҳида БМТнинг Намибия бўйича кенгаши Африкадаги сўнгги мустамлака халқи эрк учун олиб бораётган курашини қўллаб-қувватлаш юзасидан халқаро конференция ўтказмоқда.

Африка қитъасининг жанубида жойлашган ва салкам 1 миллион аҳоли яшайдиган Намибия неча ўн йиллардан бери ирқчи Жанубий Африка Республикасининг ғайриқонуний оккупацияси остида турибди. Намибияга мустақиллик берилиши — ҳозирги Африканинг энг муҳим проблемаларидан биридир.

Ўтган аср охирида Жануби-Ғарбий Африкани (Намибиянинг аввалги номи) Германия мустамлакачилари босиб олди. Улар немис капитали учун ёғлироқ жойни ҳозирлаш учун маҳаллий туб аҳолини қира бошладилар. Ўша пайтдаёқ мамлакат бойлигини талон-торож этиш бошланган эди. Биринчи жаҳон урушидан сўнг, 1920 йилда герман мустамлакачилари ўрнига Жанубий Африка қулдорлари келдилар. Улар ҳам Намибияни зудлик билан мустамлакага айлантиришга, унинг табиий бойликларини ваҳшиёна талашга ошиқдилар. Мамлакат хорижий капитал учун улкан фойда манбаига айланди.

1948 йилда Жанубий Африка Республикасида ҳокимият тепасига ирқчи-миллатчи партия келгач, ирқчилик тартиблари Намибия территориясига ҳам жорий қилина бошланди. Маҳаллий қабилалар учун махсус жойлар ажратилди, ишлаб чиқаришда, мактабларда ва касалхоналарда ирқий айирмачилик жорий этилди. Кўпдан кўп зулмкорлик қонунлари кучга кирди. Африкаликларнинг ҳар қандай чиқишлари шафқатсизларча бостирилди.

БМТ Бош Ассамблеяси ўз мандати остидаги территориянинг Жанубий Африка усулида БМТ мандатига, Уставига ва инсон ҳуқуқлари умумий Декларациясига зид равишда бошқарилаётганига ишонч ҳосил қилгач, 1966 йилда ирқчи Жанубий Африка Республикасини бу мамлакатни бошқариш ҳуқуқидан маҳрум этди. Аммо, Претория бу қарорга бўйсунишдан бош тортиб, Намибияда оккупациячи режимини ўрнатди. БМТнинг Хавфсизлик Кенгаши Намибияга тўла мустақиллик бериш тўғрисида ўнлаб қарор ва тавсиялар қабул қилди.

Преториянинг БМТ ва халқаро жамоатчилик талабини назар-писанд қилмаётганлигининг сабаби сир эмас. Жанубий Африкадаги апартеид режимини, унинг Намибиядаги мустамлакачилик сиёсатини бамисоли қалқондек ҳимоя этаётган империалистик давлатларнинг сиёсий, иқтисодий ва ҳарбий мададкорлигидир. Матбуот хабарларига кўра, ҳозир Ғарбнинг 400 га яқин корпорацияси Намибиянинг табиий ресурсларини зулукдек сўрмоқда. Империалистлар бундай аҳволнинг абадул абад сақланиб қолинишини тарафдоридир. Преториянинг муддаоси ҳам шундай. Кўриниб турибдики, Намибияга қарши сиёсий фитнада Ғарб мамлакатларининг қўли бор.

Намибия халқи ўз ватанининг Жанубий Африка Республикасига қўшилганини ҳеч қачон тан олмаган. 1960 йилга келиб, мамлакатда ватанпарварлик ҳаракати кучайди ва у ўз атрофига Намибия мустақиллиги тарафдорларини бирлаштирди. Бу — Жануби-Ғарбий Африка халқ ташкилоти (СВАПО) эди. СВАПО раҳбарлигида мамлакатда озодлик ва ҳақиқий мустақиллик учун, намибияликларнинг ўз табиий ресурсларини ўзлари бошқариш ҳуқуқи учун ҳаракат авж олиб кетди.

1965 йилда Африка Бирлиги ташкилоти СВАПОни Намибия халқининг бирдан-бир қонуний вакили, деб эътироф этди. Орадан саккиз йил ўтгач, шундай қарорни БМТ Бош Ассамблеяси ҳам қабул қилди. СВАПО 17 йилдан буён босқинчиларга қарши қуролли кураш олиб бормоқда.

Намибия халқининг адолатли ишини ер юзидаги тараққийпарвар кишилар қўллаб-қувватламоқдалар. Парижда ўтаётган конференция бунинг ёрқин далилидир.

А. РЎЗИЕВ.

ВАШИНГТОН ВАКИЛИНИНГ САФАРИ

ВАШИНГТОН, (ТАСС). АҚШ давлат секретари Ж. Шульц Яқин шарққа жўнаб кетди. У Миср, Исроил, Ливан, Иордания, Саудия Арабистонида ва бошқа баъзи араб мамлакатларида бўлади.

Президентнинг шахсий кўрсатмасига биноан уюштирилган сафардан кузатилган асосий мақсад Яқин Шарққа доир «Рейган плани» деб аталган ва арабларга қарши Кэмп-Дэвид битимининг давоми бўлиб хизмат қилаётган планни барбод бўлишидан қутқариб қолишга уриниб кўришдан иборатдир.

БАЙРУТ, (ТАСС). «Ас-Сафир» газетаси ёзади: «Рейган плани» деб ном чиқарган АҚШнинг навбатдаги Яқин Шарқ ташаббуси барбод бўлаётган бугунги кунда Вашингтон давлат секретари Ж. Шульцни шошилинч равишда Яқин Шарққа жўнатмоқда. Америка таклифларини жонлантириш вазифаси Ж. Шульцга топширилган. Унинг зиммасига араб бошлиқларини ҳар қандай қилиб бўлса ҳам «Америка сулҳ лойиҳаси»га қўшилишга мажбур этиш топширилган. Аммо АҚШ маъмурияти реал фактларни мутлақо назар-писанд қилмаяптики, булар юқори мартабали Америка вакилининг сафарини амалда бефойда қилиб қўяди. Ливан ва Фаластин халқларига қарши бошланган Исроил агрессиясининг ҳақиқий ташаббускори ким эканлигини ва бу агрессия кимнинг манфаатлари йўлида давом эттирилаётганлигини араблар жуда яхши тушинажакларидан Вашингтон кўз юммоқда. Вашингтон гарчи бу факт аллақачон реал ва шубҳасиз бўлиб қолганлигига қарамай, Фаластин Озодлик ташкилотини ўз миллий ҳуқуқлари учун курашаётган фаластинлик араб халқининг бирдан бир қонуний вакили сифатида эътироф этишдан бош тортмоқда.

СИНЬХУА АГЕНТЛИГИНИНГ ХАБАРИ

ПЕКИН, 26 апрель. (ТАСС). Хитой матбуоти Яқин Шарқдаги аҳволни шарҳлаб, Исроил Яқин Шарқ проблемасини тинч ҳал этишга тўсқинлик қилувчи позицияда қайсарлик билан турибди. АҚШ эса шунга қарамай, Тель-Авивнинг араб мамлакатларига нисбатан агрессив ҳаракатларига хомийликни давом эттирмоқда, деб таъкидлайди.

Синьхуа агентлиги АҚШ давлат секретари Ж. Шульцнинг Яқин Шарққа бошланган сафарига тўхталиб, бу сафар мазкур регионда Американинг сиёсати кетма-кет барбод бўлаётган, Рейганнинг «тинчлик плани» деб аталган плани жар ёқасида турган бир вақтга тўғри келганлигини уқтириб ўтади.

Исроил ўз қўшинларини Ливандан ҳеч сўзсиз олиб чиқиб кетиш ниятида эмас. 4 ойдан бери давом этаётган музокаралар шундан далолат бермоқда. Бундан ташқари Бекаа районида вазият яна кескинлашмоқда. Исроил ҳарбийлари бу районга янги-янги қўшинлар ва танклар юбормоқдалар. Мана шуларнинг ҳаммаси Исроилнинг Ливандан чиқиб кетиш ниятида эмаслигини кўрсатади.

Синьхуа агентлигининг хабарида АҚШ Фаластин масаласидаги сиёсатини сира ҳам юмшатмоқчи эмаслиги айтиб ўтилади. Шу муносабат билан эълон қилинган хабарда АҚШ президентининг Фаластин Озодлик ташкилоти гўё Фаластин халқининг вакили эмас, деб 22 апрелда қилган баёнотини эслатиб ўтади. Бунинг устига Ж. Шульц ўз сафари давомида Фаластин Озодлик ташкилоти раҳбарлари билан учрашиш эҳтимолини рад этди.

Шунинг учун, деб таъкидлайди Синьхуа, АҚШ давлат секретарининг ушбу сафарига умид боғламаса ҳам бўлади.

КАПИТАЛИЗМ ИЛЛАТЛАРИ

ЧАКАНА НАРХЛАР ОШМОҚДА

Францияда сўнгги йилларда халқ истеъмол қиладиган энг зарур молларнинг нархи ортиб бораётир. Чунончи ўтган йилнинг март ойидан бошлаб чакана нархлар 11 процент кўтарилди. Энг катта касаба союз бирлашмаси — умуммеҳнат конфедерацияси ана шу маълумотларни эълон қилди. Бирлашманинг маълумотларига кўра, шу йилнинг март ойидагина кенг истеъмол моллари нархи ўртача 1,5 процент қимматлашган.

КАМОМАТ КЎПАЙМОҚДА

Яқинда Токиодан хабар берилишича, шу йилнинг дастлабки уч ойи мобайнида Жанубий Кореяда тўлов баланси камомати ўтган йилнинг айни шу кварталига нисбатан уч баравардан зиёд ошди ва 954 миллион долларга етди. Жанубий Корея банкининг Сеулда эълон қилинган докладида шу ҳақда гапирилади. Камоматнинг ўсишига энг аввало Сеул режимига сарфланаётган ҳаддан зиёд ҳарбий харажатлар, шунингдек экспортнинг кескин пасайиб кетиши сабаб бўлаётир. 1983 йилнинг биринчи кварталида Жанубий Корея экспорти 190 миллион доллар қисқарди.

ЎТКИР ТАНГЛИК

Буюк Британиянинг тўқимачилик саноати ўткир тангликни бошидан кечирмоқда. Британия тўқимачилик саноати конфедерациясининг докладига мувофиқ, ўтган йилнинг ўзидагина шу тармоқдаги ишлаб чиқариш ҳажми 6 процент қисқарган ва 21 мингдан кўпроқ иш жойи бекор қилинган. Ишлаб чиқаришнинг қисқартирилиши натижасида кейинги тўрт йил мобайнида тўқимачилардан жами 163 минг киши ишдан бўшатилган.

РЕСПУБЛИКАМИЗ БЎЙЛАБ

ЯХШИ АНЪАНА

● Наманган область ўлкашунослик музейида совет халқи ҳаётидаги муҳим воқеалар, тарихий саналарга бағишланган кўргазмалар ташкил этиш яхши анъанага айланган. Бобур туғилган кунга 500 йил тўлиши муносабати билан ҳамда Катта Наманган канали қурилишига бағишланган кўргазмалар фикримизнинг далилидир.

«Катта Наманган канали қурилиши — умумхалқ иши» мавзуидаги кўргазма область қишлоқ хўжалик ходимлари, сув хўжалиги ишчилари орасида намойиш этилмоқда.

Экспозициядаги Катта Наманган канали қурилишида социалистик мусобақа байроғини баланд кўтариб меҳнат қилаётган Ш. Ражабов бригадаси тўғрисидаги фотоҳужжатлар айниқса, томошабинларни қизиқтирмоқда.

М. МИРЗААҲМЕДОВ.

НОН КОМБИНАТИ ИШГА ТУШДИ

● Яккабоғ шаҳар марказида «Узкоопстроймонтаж» трестига қарашли Шаҳрисабз механизациялашган кўчма отряди бунёдкорлари нон комбинати қурилишини битказиб фойдаланишга топширдилар. Нон комбинатини бунёд этишда қурилиш отрядининг Н. Шомуродов, Н. Эшбобоев бошлиқ комплекс қурувчилар бригадаларининг Ф. Бердиев, Ю. Тўраев сингари азамат бинокорлари ва электрик-монтажчилари ғайрат кўрсатиб ишладилар.

Корхонада иш бошлаб юборилди. Тажрибали мастерлардан Ж. Холмуродов, Х. Эргашевлар техника воситалари ёрдамида иккита нон пишириш печкаларида бир суткада 30 тонна сифатли нон ишлаб чиқаришга эришмоқдалар.

Ҳ. ТУРДИЕВ.

ҚУВВАТ ОШМОҚДА

● «Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасини реконструкция қилаётган қурувчи ва монтажчилар бу йил пландан ташқари 5 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажаришга аҳд қилдилар. Шундай қилинганда трансмиссия корпуси билан асбобсозлик цехи бир ярим ой илгари ишга тушади. Бу эса «ТТЗ» маркали тракторлар ишлаб чиқариш ҳажмини янада кўпайтиради. Энг муҳими —Тошкент трактор заводи шу пайтгача РСФСРдан олаётган 100 от кучига эга бўлган двигателларни ишлаб чиқаришни ўзлаштириб олади. Бундан ташқари Андижон областида бирлашманинг трактор прицепларини ишлаб чиқарадиган филиали қурилмоқда.

С. МОРОЗОВ.

БАХТ УЙЛАРИ

● Ульянов районидаги «III Интернационал» совхозининг маркази — Қамаши қишлоғида қурилган янги «Бахт» уйи фойдаланишга топширилди. Бахт уйида никоҳ маросимлари ва бошқа тантаналар замонавий тарзда ўтказила бошланди. Шунингдек, «Қашқадарё» совхозининг Таллиюлғун қишлоғида 350 ўринли мактаб биноси қурилди. Ҳар икки бинони ҳам «Облколхозстрой»нинг 27-механизациялашган кўчма колоннаси бинокорлари барпо этдилар.

Ж. ЮСУПОВ.

* * *

Шунингдек, редакцияга хат йўллаган Р. Норқулов, (Андижон) Комсомолобод районида қурилган янги автостанция хизматидан маҳаллий аҳоли ниҳоятда мамнун бўлаётгани, А. Абдулҳофизов (Наманган) Чуст районидаги Олмос қишлоғида аптека қурилиши бошлаб юборилгани, А. Алпомишев (Жиззах) Бахмал районида «Белоруссия» ва «Партия XXII съезди» совхозларининг 3—4 бўлимлари меҳнаткашларига янги алоқа бўлими хизмат кўрсата бошлагани ҳақида ва бошқа бир қатор ўртоқларнинг мактубларида ҳам жойлардаги катта-кичик қурилишлар ҳақида қувончли хабарлар қаламга олинган.

ФАКТ ВА ШАРҲ

ОММАБОП ВА УНИВЕРСАЛ ЛУҒАТ

Тошкентдаги «Матбуот» полиграфия муассасалари бирлашмаси босмахонасида «Русча-ўзбекча луғат»нинг янги нашри босмадан чиқаётир.

Кенг оммага мўлжалланган бу универсал луғатни тузиш ва тайёрлашда луғатшуносликнинг бугунги энг юксак мезонларидан келиб чиқиб, ҳозирги китобхоннинг рус тилини ўрганишга ва ундан фойдаланишга бўлган катта талаб ва эҳтиёжларини назарда тутиб иш кўрилди. Янги луғатни тузиш ҳамда нашр этишда рус ва ўзбек тилларида кейинги йилларда содир бўлган ўзгаришлар, янгиликлар эътиборга олинди, тилшунослик ва матбаачиликда эришилган ютуқлардан самарали фойдаланилди. Унинг қўлёзмаси Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институтида тайёрланди. Ўзбек Совет Энциклопедияси бош редакциясида луғатдаги турли соҳаларга оид терминлар, уларнинг берилиши, таржимаси мутахассислар иштирокида янги илмий манбалар асосида қайта кўриб чиқилди, умуман илмий-редакцион кўрикдан ўтказилиб, босмахонага топширилди.

Луғат 70 мингдан ортиқ сўзни ўз ичига олади ва ҳар бири 165 автор листи ҳажмидаги икки жилдга бўлинади .Унинг биринчи жилди шу йил май ойида, иккинчи жилди эса йил охирига бориб луғатхонлар қўлига тегади.

Янги луғатда русча сўзнинг таржимасини, эквивалентини бериш билан бирга эҳтиёж туғилган ўринларда ўша сўзнинг маъноси тушунтирилиб, қисқача изоҳлаб берилган. Бундан ташқари ўша сўзнинг барча маъноларини топиб таржима қилиш, махсус мисоллар ёрдамида уларнинг мазмуни, мазмундаги фарқли томонларини очиб кўрсатишга ҳаракат қилинган. Бинобарин, луғат тузувчилар сўзлик рус тилининг бутун бойлигини ўзида тўла акс эттириб, ўзбек китобхонларига етказиб бера олиш имкониятини янада оширдилар.

Луғат баъзи бир оригинал томонлари билан маълум даражада рус тилини бойитади ҳам дейиш мумкин. Одатда луғат учун танлаб олинадиган сўзлик, кўпинча рус тилида олдинроқ чиққан изоҳли луғатлар ёки русча-илмий луғатлар сўзлиги доирасида бўлади. Янги луғат тузувчилари эса бу анъанага бирмунча ижодий ёндашиб, сўзликни Ўрта Осиё халқлари ҳаёти, жумладан Ўзбекистон ҳаёти билан боғлиқ бўлган маҳаллий русча сўз ва терминлар билан ҳам бойитдилар. Масалан, луғатга пахтачилик, полизчилик, пиллачилик, шоликорлик, қоракўлчилик, газ ва нефть саноати, гидротехника, ирригация, сейсмология каби республикамизда кенг тараққий этган ва унинг Иттифоқимиздаги ўзига хос иқтисодий ўрнини белгилайдиган соҳаларга оид кўплаб русча сўз ва терминлар, иборалар киритилдики, улардан аксариятини мамлакатимизда чиқадиган бошқа русча-миллий луғатлардан топиб бўлмайди.

Хуллас, «русча-ўзбекча луғат»нинг янги нашри оддий мактаб ўқувчиси-ю, ишчи, колхозчи ва зиёлилардан иборат талабчан китобхонларимиз рус тилини янада кенгроқ ва чуқурроқ ўрганишида катта мадад бўлади, шунингдек, оддий таржимондан тортиб, энг юқори малакали мутахассисларгача — ҳамма учун фойдали қўлланма вазифасини ўтайди деб ўйлаймиз.

А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институти ходимлари шу кунларда бир жилдли янги «Ўзбекча-русча луғат» устида ҳам қизғин иш олиб бормоқдалар. Бу луғат 1985 йил охирига бориб нашрдан чиқади.

П. ТУРАЕВ,
Ўзбекистон Совет Энциклопедияси бош редакцияси ходими.

ПОЛИГРАФИЯ КОМПЛЕКСИ

ЖИЗЗАХДА янги область босмахонаси ишга тушди. Босмохонанинг ишга туширилиши область полиграфиясининг ишлаб чиқариш қувватларини икки баравар оширади. Комплексга ишлаб чиқариш корпуси ва редакцион корпус, ёрдамчи иншоотлар киради.

Янги корхона «Жиззах ҳақиқати» ва «Джизакская правда» область газеталарини, район газеталарини чиқариш учун мўлжалланган. Жиззах босмахонаси шу беш йилликда кўриқ областда ишга туширилган учинчи полиграфия корхонасидир.

(ЎзТАГ).

Ўтмиш садолари

ТАНГАЛАР МУЗЕЙГА ТОПШИРИЛМОҚДА

Самарқанд давлат бирлашган тарихий-меъморчилик ва бадиий қўриқхона-музейининг нумизматика сектори томошабинларни тобора кўпроқ жалб этмоқда. Яқинда сектор қадимий ноёб тангаларнинг янги серияси билан бойиди. Бу гал музей ходимларига археологлар эмас, ўқувчилар кўмаклашишди.

Шаҳардаги 184-ҳунар-техника билим юрти талабаси А. Пашнин, 67-мактабнинг 5-синф ўқувчиси В. Киселёв Сиёб ариғининг ўнг қирғоғидан, темир йўл вокзалига яқин жойдан ажойиб топилдиқ топиб олишди. Улар VII—VIII асрларга дахлдор 34 та кумуш тангани музейга келтириб топширдилар.

— Шуниси қизиқки, — дея ҳикоя қилади нумизматика секторининг мудири Я. Крикис, — 1973 йилда ҳам шаҳримиздаги 67-мактабнинг 8-синф ўқувчилари бизни хурсанд этгандилар. Ўшанда ёш нумизматиклар секторимизга 48 та танга совға қилишганди. Орадан ўн йил ўтиб, болалар мазкур хазинанинг иккинчи бўлагини топишди. Тангаларни солиштирганимизда улар Эрон, суғд, араб ҳукмдорлари томонидан турли даврларда зарб этилгани маълум бўлди.

Хазинанинг бир қисми бухорхудот тангаларидир. («Худот» форсча «жаноб», «мулкдор» деган маънони беради). Бухорхудотлар Каспий бўйлари ва Шарқий Эронда исломгача ўз тангаларини ясашган. Ўрта Осиёни араблар босиб олгандан кейин ҳам шу хилдаги тангалар муомалага чиқараверилган.

Бухорхудот дирҳамлари ўз қиёфаси ва шаклига эга бўлган. Танганинг юз тарафида ҳукмдор бюсти туширилган, иккинчи томонида шоҳнинг тожли боши нақш этилган. Атрофига суғд ёзуви битилган. Гоҳо бу типдаги тангаларда араб ёзувлари ҳам учрайди.

Хазинадан ажратиб олинган 14 та танга VIII асрда Басра, Восит ва Куф шаҳарларида ясалган. Улар феодал халифалигига тегишли бўлиб, узоқ вақт муомалада ишлатилган. Бежиримлиги билан эътиборни тортадиган бу тангаларнинг ҳар икки тарафида мусулмон эътиқодларини ифодаловчи сўзлар араб ҳарфлари билан битилган, қуръондан кўчирмалар келтирилган, дирҳам чиқарилган муддат кўрсатилган.

Хазинанинг 16 дирҳами 770 йилда, халифаликда Аббосийлар ҳукмронлиги пайтида (750—1258), пойтахт Дамашқдан Бағдодга кўчирилган даврда ясалгани аниқланди.

Бундан ташқари яна учта танга мутахассислар эътиборини тортди. Улардан иккитаси сосонийларга, биттаси эса суғдийларга тегишлидир. Сосонийлар тангасида Хормиздшоҳ (579—590) портрети, яна бирида Хусрав II сурати (590—623) тасвирланган. Ҳар иккала тангнинг орқа томонида меҳроб ҳамда икки қўриқловчи фигура — мангу ўчмас муқаддас оловни асровчи куч тимсоли ифодаланган.

Мактаб ва ҳунар-техника билим юрти ўқувчилари томонидан музейга топширилган тангалар нумизматика оламида ўзига хос янгилик бўлиб, Шарқ мамлакатлари, Ўрта Осиё республикалари тарихи, қадимги маданияти, ижтимоий-сиёсий ҳаётини ўрганишда, турли элу элатлар ўртасидаги алоқаларни тадқиқ этишда муҳим роль ўйнайди.

А. ДИЛМУРОДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

СПОРТ

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА:

СПАРТАКИАДАНИ КЎЗЛАБ

Тошкентда «Правда Востока» газетаси соврини учун югуриш ва ирғитиш бўйича республика мусобақаси ўтказилди. Совриндорлик баҳсида Спартакиадага ҳозирлик кўраётган турли шаҳарларнинг спортчилари ҳам иштирок этишди. Чунончи, 400 метрга югурган вильнюслик А. Костецкая 56,6 секундлик натижа билан Бутуниттифоқ янги рекордини ўрнатди. Тошкентлик П. Воробьёв 100 метрли масофани 10,3 секундда босиб ўтди. 800 метрга югуриш устаси фарғоналик Л. Кирюхина оралиқ маррагача 53 секундда етиб келиб, мутахассисларни мамнун этди. Тошкентлик Е. Парфенова найзани 50 метру 40 сантиметрга улоқтирди. Унинг ҳамшаҳри Г. Скориков 18 метру 60 сантиметрга ядро ирғитди.

БАҲСЛАР ВА ҒОЛИБЛАР

● ЭРКИН КУРАШ. Ашхободда Қозоғистон ва Ўрта Осиё республикалари кубоги учун анъанавий турнир ўтказилди. Мусобақада тошкентлик Л. Ли билан А. Хаймович ва фарғоналик А. Хадарцевлар муваффақият қозондилар. Қозоғистон курашчилари бош совринни қўлга киритишди.

● ШАХМАТ. Москвада ўтказилаётган юбилей чемпионатида кечиктирилган ўйинлар давом эттирилди. Тошкентлик Г. Аъзамов — Ваганянга ютқазиб, Геллер билан дуранг ўйнади. Ҳозир А. Карпов билан Л. Полугаевскийлар 9 тадан очкони қўлга киритиб олдинда боришмоқда.

● САМБО. Барнаулда ўтказилган Бутуниттифоқ турнирида республикамиз вакилларидан Б. Файзиев (57 кг), С. Адигезалов (62 кг), Э. Холиқов (74 кг), О. Моторин (90 кг)лар ғалабага эришдилар.

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

ДАВЛАТ СТРАХОВАНИЕСИ ХИЗМАТИДАН ФОЙДАЛАНИНГ!

ҲАЁТНИ АРАЛАШ СТРАХОВАНИЕ ҚИЛИШ— МЕҲНАТКАШЛАР МАНФААТИ

Ҳаётни аралаш страхование қилиш 16 ёшдан 70 ёшгача бўлган шахслар билан 5, 10, 15 ёки 20 йил муддатга «А» ва «Б» таърифи бўйича турли страхование суммаларига тузилади, бунда страхование қилинувчининг ёши страхование муддати тугаши вақтида 75 ёшдан ошмаслиги керак.

Страхование бадаллари ой сайин тўлаб борилиши керак (бир ой илгари). Ойлик бадали страхование суммасига, страхование муддати ва страхование қилинувчининг ёшига боғлиқ.

Страхование муддати тугагач, страхование қилинган шахсга страхование шартномасида кўрсатилган сумма тўланади.

Бу страхование шартларида Госстрах органларининг страхование қилинган шахс жароҳатланиш, тасодифий заҳарланиш, баҳорги-ёзги энцефалит ёки полиомелит билан касалланиш натижасида умумий меҳнат лаёқатини доимий (тўла ёки қисман) йўқотган ҳолда страхование суммасини ёки унинг бир қисмини тўлаш мажбурияти ҳам кўзда тутилган. Чунончи, страхование шартномаси «Б» тарифи бўйича тузилган бўлса, тўланадиган сумма икки баробар ошади.

НИКОҲ-ТЎЙ СТРАХОВАНИЕСИ— ЁШ КЕЛИН-КУЁВЛАРГА СОВҒА

Никоҳгача страхование қилиш шартномасига кўра, страхование суммаси йигит ёки қизга страхование муддати тугагач — улар рўйхатга олинувчи никоҳга киргачгина ёки 25 ёшга тўлганларидагина тўланади.

Страхование шартномаси кимнинг фойдасига тузилган бўлса, бу шахс 18 ёшдан 25 ёшгача бўлган муддат оралиғида никоҳга кирса, бундай ҳолда тўланадиган сумма страхование муддати тугаган кундан бошлаб ўтган ҳар бир тўлиқ йил учун 3 процентдан ортиб боради.

Страхование шартномаси исталган ёшдаги, бироқ 15 ёшдан катта бўлмаган боланинг фойдасига тузилиши мумкин. Страхование қилинувчилар 18 ёшдан 72 ёшгача бўлган шахслар бўлиши мумкин, аммо шартнома муддати тугашига қадар улар 75 ёшдан ошмаслиги лозим.

Страхование муддати 18 ёш билан шартнома расмийлаштирилган кундан боланинг ёши ўртасидаги фарқ сифатида белгиланади. Бадаллар миқдори страхование қилинувчининг ёшига, страхование суммасига ва страхование муддатига боғлиқ.

Страхование бадали бутун страхование даври мобайнида олдиндан ой сайин тўлаб борилади. Страхование қилувчи шахс пасайтирилган тариф бўйича бир йўла бадал тўлаши мумкин.

БОЛАЛАРНИ СТРАХОВАНИЕ ҚИЛИШ—УЛАР ҲАҚИДА ҒАМХЎРЛИКДИР

Болаларни страхование қилиш шартномасини уларнинг ота-оналари ёки бошқа қариндошлари тузиши мумкин, бунда шартнома тузиш вақтига қадар боланинг ёши 15,5 ёшдан ошмаслиги керак. Страхование муддати 18 ёш билан шартнома тузиш вақтида боланинг ёши ўртасидаги фарқ сифатида белгиланади.

Страхование муддати тугагач, страхование қилинган йигит ёки қизга шартномада кўрсатилган страхование суммаси тўланади.

Страхование шартномаси шартларида страхование қилинган боланинг жароҳатланиш, тасодифий ўткир заҳарланиш, баҳорги-ёзги энцефалит ёки полиомелит билан касалланиши оқибатида, соғлиғи қатъий бузилса страхование суммаси ёки унинг тегишли қисмини тўлаш назарда тутилган. Бундан ташқари, страхование шартномасида эътиборга олинган муайян ҳолларда страхование қилувчига у тўлаган барча бадаллар қайтариб берилади ва страхование маблағининг 30 проценти миқдорида пул ёрдами тўланади.

Тўланадиган бадал миқдори боланинг ёши, страхование муддати, страхование суммаси ва тўлаш даврига боғлиқ. Уни бутун страхование муддати давомида ҳар ойда, қисқартирилган даврларда ёки пасайтирилган тариф бўйича бир вақтда тўлаш мумкин.

ТРАНСПОРТ ВОСИТАЛАРИ ЭГАЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Транспорт воситаларини страхование қилиш шартномасига кўра қуйидагилар страхование қилинган ҳисобланади: автомобиль, мотоцикл, мотороллёр, мопед, моторли қайиқ ва страхование қилувчининг шахсий ихтиёридаги бошқа транспорт воситалари.

Страхование шартномаси йўл-транспорт ҳодисалари ёнғин, портлаш, яшин уриши, бўрон, довул ва бошқа табиий офатлар келтирган, шунингдек транспорт воситасининг ўғирланиш ҳолларида ёки ўғирлаш ёки олиб қочиш мақсадида етказилган моддий зарарни қоплашни гарантиялайди.

Шартнома 1 йилгача муддатга тузилади. Страхование суммаси страхование қилувчининг истагига кўра белгиланади, бироқ у амалдаги давлат чакана нархларидан келиб чиққан ҳолда транспорт воситасининг баҳосидан (эскирганлигини ҳисобга олган ҳолда) ошмаслиги керак.

Страхование бадали миқдори транспорт воситасининг турига, страхование муддатига ва страхование суммасининг қийматига боғлиқ. Зотан, страхование баҳоси қанчалик юқори бўлса, бадал ставкаси шунча паст бўлади.

Страхование шартлари билан батафсил танишиш ва шартномаларни расмийлаштириш ишларини Госстрах инспекциясида ёки сизнинг корхонангиз, идора ёки ташкилотингизга хизмат кўрсатувчи страхование агенти орқали амалга оширишингиз мумкин. Страхование агентини уйга таклиф қилиш мумкин.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ СТРАХОВАНИЕ БОШ БОШҚАРМАСИ.

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 28/IV да **Риголетто**, 29/IV да **Бир актли балетлар**, 30/IV да **Фауст**.

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 28/IVда **Бой ила хизматчи**, 29/IV да **Абу Али ибн Сино**, 30/IV да **Рўё**.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 28/IV да **Тўйдан олдин томоша**, 29/IV да **Хизматингизга тайёрмиз**, 30/IV да **Мангулик**.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Тарих институти коллективи катта илмий ходим, тарих фанлари кандидати

Фотиҳ Орипович ОРИПОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон трикотаж саноати бирлашмаси «Узтрикотажпром» коллективи бирлашманинг бош инженери Т. О. Аҳмедовга отаси

Обид Ҳайдарович АҲМЕДОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

28 АПРЕЛЬ, ПАЙШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.45 — Инсон нимага қодир. 10.25 — Яна тонг отди. Бадиий фильм. 11.45 — Концерт. 12.35 — Ҳужжатли фильм. 12.50 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.15 — Рус тили. 16.45 — Концерт. 17.15 — Ғалла сабоқлари. 18.00 — Қувноқ нотачалар. 18.15 — Шахмат мактаби. 18.45 — Миллионлар ленинча университети. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Ёшлар адреслари. 19.45 — Концерт. 20.15 — Ўз уйингни топ. Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.00 — Хоккей. Жаҳон чемпионати. Финал учрашуви. 00.30 — Дунё воқеалари.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 ва 10.35 — Табиатшунослик. 9.55 — Илмий-оммабоп фильм. 10.05 ва 14.15 — Испан тили. 10.55 — Илмий-оммабоп фильм. 11.05 — Ҳунар-техника билим юртларининг ўқувчиларига. 11.35 ва 12.35 — Зоология. 12.00 — Ота-оналар. Сизлар учун. 13.10 — Физика. 13.40 — М. Турсунзода поэзияси. 14.45 — Я. Гашек. Ҳаёти ва ижоди. 15.20 — Мени йўқ десалар ишонма. Бадиий фильм. 16.30 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Ҳужжатли фильм. 19.00 — Камалак. 19.30 — Қишлоқ янгиликлари. — 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Экран дўстларни чорлайди. 21.30 — Время. 22.00 — Инженер Прончатов. Бадиий фильм. 3-серия. 23.05 — Концерт.

ТОШКЕНТ-I. 18.10 — Ёшлик. 19.30 — Ахборот. 19.45—Манзарали фильм. 19.55 — Француз санъати. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.00 — Қишлоқда бригада пудратига —кенг йўл. 22.40 Ғаройиб бола. Кинокомедия.

ТОШКЕНТ-II. 18.20 — Назарий механика. 19.20 — Бизнинг бош мухбиримиздан. 19.50 — Телефильм. 20.00 — Янгиликлар. 20.20 — Реклама. 20.40 — Телефильм. 20.50 — Эстетика асослари. 21.30 — Москва-II.

29 АПРЕЛЬ, ЖУМА

МОСКВА-I. 9.00 — Время. 9.40 — Буратино кўргазмаси. 10.05 — Ўз уйингни топ. Бадиий фильм. 11.15 — Концерт. 12.15 — Ҳужжатли фильм. 12.45 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильмлар. 16.20 — Концерт. 16.40 — Олимлар — Подмосковьенинг агросаноат комплексига. 17.10 — Қувноқ стартлар. 17.55 — Жуда соз. Поэма. 18.55 —Меҳнат коллективлари ва уларнинг корхоналар, муассасалар, ташкилотларни бошқаришдаги ролини ошириш тўғрисида СССР Қонуни лойиҳасини муҳокама қиламиз. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Хоккей. Жаҳон чемпионати. Финал учрашуви. 21.30 — Время. 22.05 — Кинопанорама. 23.35 — Дунё воқеалари. 23.50 — Концерт.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 ва 10.35 — География. 10.05 ва 14.05 — Инглиз тили. 11.05 — Э. Багрицкий поэзияси. 11.35 ва 12.40 — Тарих. 12.00 — Илмий-оммабоп фильм. 12.10 — Вальс фантазия. 13.05 — Илмий-оммабоп фильм. 13.40 — Коммунистик партия Манифести ҳақида. 14.45 — Бил ва уддала. 15.30 — Жон Рид. Ҳаёти ва ижоди. 16.15 ва 18.30 — Янгиликлар. 19.45 — Қисқа метражли бадиий фильмлар. 19.45 — Халқ чолғу садолари. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 21.15 — Ҳужжатли фильм. 21.30 — Время. 22.05 — Футбол. Динамо (Мн) — Металлист.

ТОШКЕНТ-I. 11.30 — Рус адабиёти. 12.00 — Телефильм. 12.30 — Жамиятшунослик. 12.55 — Ёшлик. 18.25 — Тошкент байрам арафасида. 18.55 — Концерт. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.05 — Дунё воқеалари. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Фильм-концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Санъат усталари. Г. Измайлова. 23.25 — Янгиликлар.

ТОШКЕНТ-II. 18.20 — Физика. 19.20 — Янги марралар сари. 19.50 — Телефильм. 20.00— Янгиликлар. 20.20 — Қишлоқ ҳаёти. 20.40 — Геометрия. 21.30 — Москва-II.

Радио

28 АПРЕЛЬ, ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Концерт. 9.30 — Романслар. 11.40 — СССР Озиқ-овқат программаси —умумхалқ иши. 12.10 — Ишчинома. 13.00 — Малши. 14.00 — Табаррук замин. 18.15 — Халқаро кундалик. 18.30 — Концерт. 19.25— Юность Узбекистана. 20.50 — Совет ҳокимиятининг вазифалари (суҳбат). 21.00 — Адабий эшиттириш. 21.20 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.30 — Концерт.

29 АПРЕЛЬ, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 Концерт. 9.30 — Ғолиблар. 12.10 — Узбекистан индустриальний. 13.00 — Чорвадор. 14.00 — Табаррук замин. 19.25 — Ёшлик. 20.50 — Қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг талабларига биноан концерт. 22.30 — Саҳна санъати усталари. З. Садриева.

БИЗНИНГ АДРЕС:
700000, Тошкент-П.
Ленин кўчаси, 41.

ТЕЛЕФОНЛАР
Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 33-21-43, 32-53-16. 32-53-20, 33-11-49, 32-54-13.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Р. 01939. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64583. Б. — 97. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12